БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

213 (4204).

28 ОКТЯБРЬ

СЕШАНБА

1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

СОВЕТ — ЧЕХОСЛОВАКИЯ ҚЎШМА БАЁНОТИ ИМЗОЛАНДИ

27 октябрь куни Катта Кремль саройида Совет — Чехословакия қўшма баёнотини имзолаш маросими бўлди.

Баёнотни Совет томонидан — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин;

Чехословакия томонидан — ЧКП Марказий Комитетининг Биринчи секретари Густав Гусак, ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Людвик Свобода, ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР федерал ҳукуматининг Раиси Олдржих Черник имзоладилар. (ТАСС).

СОВЕТ — ЧЕХОСЛОВАКИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

27 октябрда Кремлда Совет—Чехословакия музокараларининг якунловчи қисми бўлиб ўтди.

Музокараларда Совет томонидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва бошқалар иштирок этдилар.

Музокараларда Чехословакия томонидан Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Густав Гусак, Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Людвик Свобода, Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР федерал ҳукуматининг раиси Олдржих Черник ва бошқалар қатнашдилар.

Илгари бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатлар вақтида муҳокама этилган масалалар юзасидан фикрлашувлар тугалланди. Ҳар иккала делегация шуни якдиллик билан таъкидладиларки, Чехословакия Социалистик Республикаси партия-давлат делегациясининг визити Совет Иттифоқи билан Чехословакия Социалистик Республикаси ўртасидаги дўстликнинг ёрқин намойиши бўлди. Визит КПСС билан ЧКП, совет халқлари билан чехословак халқлари ўртасидаги қардошларча муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш ишига қўшилган шубҳасиз муҳим ҳисса бўлиб хизмат қилади.

Совет—Чехословакия қўшма баёноти қабул қилинди.

Барча муҳокама этилган масалалар юзасидан олиб борилган музокаралар дўстлик, самимийлик ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. (ТАСС).

ДЎСТЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМ!

МОСКВАДА СОВЕТ — ЧЕХОСЛОВАК ДЎСТЛИГИ МИТИНГИ

27 октябрда Кремлдаги Съездлар саройида Совет—Чехословак дўстлиги митинги бўлди.

Чехословакия Социалистик Республикаси ва Совет Иттифоқининг Давлат байроқлари билан безатилган жуда катта залда москваликлардан олти мингга яқин киши Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Густав Гусак бошчилигидаги ЧССР партия-давлат делегациясининг аъзоларини табриклаш учун тўпланишди.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Густав Гусакни, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР Президенти армия генерали Людвик Свободани, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР федерал ҳукуматининг Раиси Олдржих Черникни, ЧССР партия-давлат делегациясининг бошқа аъзоларини мажлис аҳли гулдурос қарсаклар билан кутиб олди.

Мажлис аҳли қизғин кутиб олган чехословакиялик дўстлар билан бирга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, бошқа совет партия, давлат, жамоат арбоблари президиумдан жой олдилар.

Митингни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин очди.

Митингда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти ўртоқ Л. Свобода, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Г. Гусак нутқ сўзладилар. (ТАСС).

(Л. Свобода ва Г. Гусак ўртоқларнинг нутқлари газетамизнинг навбатдаги сонида босилади).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Ҳурматли меҳмонлар!
Азиз москваликлар!
Ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва ҳукумати номидан, шу залда тўпланган барча москваликлар номидан қардош Чехословакиянинг партия-давлат делегациясини чин кўнгилдан табриклашга ижозат бергайсиз.

Биз атоқли сиёсий арбоб, ўз халқининг содиқ фарзанди, немис босқинчиларга қарши партизанлар ҳаракатининг актив қатнашчиси ва раҳбари, Чехословакия коммунистларининг социалистик тузумни мустаҳкамлаш учун курашига бошчилик қилиб, катта мардлик кўрсатаётган киши Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Густав Гусакни қизғин табриклаймиз.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти, ўз мамлакатининг атоқли давлат арбоби ва оташин ватанпарвари генерал Людвик Свободани чин кўнгилдан табриклаймиз. Совет ва Чехословакия халқларининг фашизмга қарши биргаликда олиб борган курашидаги шонли саҳифалар ўртоқ Свобода номи билан боғлиқ. Унинг Президентлик лавозимидаги фаолияти Чехословакиядаги социализм ишига, қардошларча Совет—Чехословакия дўстлигини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Чехословакия партия-давлат делегациясининг аъзоларини — Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг Раиси ўртоқ Олдржих Черникни; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Любомир Штроугални; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Василь Билякни; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Словакия Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Штефан Садовскийни; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, ЧССР ҳукумати Раисининг ўринбосари ўртоқ Франтишек Гамоузни; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри ўртоқ Ян Маркони; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, миллий мудофаа министри ўртоқ Мартин Дзурни; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, ЧССРнинг СССРдаги элчиси ўртоқ Владимир Коуцкийни сидқидилдан табриклаймиз.

Ўртоқлар! Бу ерда якдиллик билан янграган қизғин олқишлар совет кишиларининг барча чех ва словак биродарларига бўлган энг самимий ва мустаҳкам дўстлигини, вафодор ўртоқлигини, чуқур хайрихоҳлигини астойдил ифодалаб берди.

Дўстлигимиз, халқларимизнинг қардошлиги катта қийинчиликлар синовидан ўтди. Эсингизда бўлса керак, шармандали Мюнхен битимининг оғир кунларида Совет Иттифоқи Чехословакияга реал ёрдам таклиф қилган эди. Лекин Чехословакия буржуазияси миллатга хиёнат қилишни социализм мамлакати билан иттифоқ бўлишдан афзал кўрди. Чехословакия парчаланиб ташланди ва гитлерчилар уни оккупация қилиб олди. Ватанни тутқунликдан қутқариш, унинг бирлигини сақлаб қолиш ва унга мустақилликни қайтариб бериш Чехословакия меҳнаткашлари ва, аввало, унинг ишчилар синфи зиммасига ҳамда ишчилар синфининг авангарди бўлган Коммунистик партия зиммасига вазифа бўлиб тушди.

Фашизмга қарши тарихий жангнинг машаққатли йилларида Совет Армиямизнинг жангчилари, партизанларимиз бутун совет халқи муштарак душман билан бўлаётган жанг майдонларида Совет ерида ҳам, Чехословакияни озод этиш учун қилинган жангларда ҳам шижоат билан курашаётган чехословак ватанпарварлари ўз ёнларида турганлигини кўрдилар. Совет Армияси жангчилари билан ёнма-ён туриб жанг қилган биринчи чехословак корпусининг шонли йўли — унутилмас Словакия миллий қўзғолони кунларида халқларимиз фарзандларининг биргаликда олиб борган кураши Совет Иттифоқи халқлари билан Чехословакия халқларининг жанговар интернационал қардошлиги босиб ўтган йўл бўлди, улуғ ғалаба билан натижаланган қаҳрамонона йўл бўлди.

1948 йилнинг феврали Чехословакия тарихида бурилиш нуқтаси бўлиб қолди. Ўша вақтда ишчилар синфи, меҳнаткашлар ўз тақдирларини, давлатнинг тақдирини ниҳоят ўз қўлларига олдилар ва социализм қурабошладилар. Совет кишилари янги турмушни йўлга қўйишда чехословакиялик қардошларига кўмаклашмоқ учун ўзларининг куч ва ғайратларини аямадилар. Ўша йиллар давомида мамлакатларимизнинг иттифоқи Чехословакиянинг эркинлигини ва мустақиллигини таъминлаб турди, ҳамкорлигимиз эса социализм қурилишининг кўпгина проблемаларини биргаликда ҳал қилишимизга ёрдам бериб турди.

Турмуш ва биргаликда олиб борилган кураш чиниқтирган дўстликни ва қардошликни ҳеч нарса ва ҳеч ким бўшаштира олмайди. Муштарак мақсадимиз бўлган коммунизм сари бирга қадам ташлаб бордик, шу йўлдан бирга бормоқдамиз ва бундан буён ҳам бирга бораверамиз!

Чехословакия партия-давлат делегациясининг Совет Иттифоқига қилган мана шу визитининг якунлари буни тўппа-тўғри исботлаб турибди. Биз олиб борган музокараларимизда партияларимиз ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг энг муҳим жиҳатлари тўғрисида, шунингдек ҳозирги халқаро вазиятнинг энг йирик проблемалари ҳақида гаплашиб олдик. Социалистик қурилишнинг ва жаҳон сиёсатининг барча принципиал масалаларига қарашда орамизда тўла бирлик борлигини бу музокаралар яна бир марта кўрсатди.

Чехословакиялик дўстларимиз каби биз ҳам Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Чехословакия Коммунистик партиясининг ҳамкорлигини мустаҳкамлашга алоҳида аҳамият бермоқдамиз. Бу ҳамкорликни биз давлатларимиз ва халқларимизнинг қардошларча иттифоқи ва дўстлигини мустаҳкамлашнинг ҳал қилувчи омили деб ҳисоблаймиз. Ҳар иккала партиямиз ўртасидаги мавжуд алоқаларни кенгайтиришга, социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибаларини ҳар томонлама айрибошлашни таъминлашга, халқаро майдондаги ҳаракатларимизни бирбирига чамбарчас қилиб уйғунлаштиришга имкон берадиган чоралар тўғрисида келишиб олдик.

Музокаралар вақтида иқтисодий ҳамкорлик масалалари ҳам муҳокама қилинди. Халқ хўжалик планларини координациялашга, ишлаб чиқаришни кооперативлаштиришга, социалистик меҳнат тақсимотига кўп эътибор берилди. Фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини ҳар иккала мамлакатнинг халқ хўжалигига жорий қилиш соҳасидаги алоқаларни кенгайтириш тўғрисида келишиб олдик. Товар оборот ҳажмини кўпайтириш тўғрисида битимга келдик. Совет Иттифоқи Чехословакияга керакли хом ашё, ускуналарни етказиб беришни кўпайтиради, ўз навбатида Чехословакия ҳам мамлакатимиз қизиқтирган молларни СССРга юборишни кўпайтиради.

Музокараларда ўзаро ишонч вазияти ҳукмронлик қилганлигини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман. Биз мураккаб, катта проблемаларни муҳокама қилдик ва ҳеч қандай мужмалликка йўл қўймайдиган битта тилда, яъни дўстлик тилида гаплашдик. Шунинг учун ҳам биз муштарак манфаатларимизга тўла равишда жавоб берадиган қарорлар қабул қилдик.

Ўртоқлар! Чамаси бир ярим йилдирки, бошқа социалистик мамлакатларнинг гражданлари каби совет коммунистларининг ва барча совет кишиларининг ҳам фикри-зикри ва ҳис-туйғулари Чехословакиядаги воқеаларга банд бўлиб қолди. Шу вақт ичида биз кўп нарсаларни бошимиздан кечирдик — ички ва ташқи реакциянинг бирлашган кучлари тазйиқи остида қолган қардош мамлакатдаги социализм тақдири тўғрисида анча ҳаяжонландик, Чехословакия Коммунистик партиясида бўлган, социализм иши учун дадил жангга киришган принципиал, матонатли марксчи-ленинчилар билан жанговар бирдамлик ҳисларини бошимиздан кечирдик ва, ниҳоят, бу машаққатли курашда Чехословакия коммунистлари эришган муваффақиятларни кўриб фахрландик.

Совет Иттифоқида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети сентябрь пленуми ЧКП Марказий Комитетининг шу йил апрель ва май ойларидаги пленумларида белгилаб берилган йўлда олға томон қўйилган янги катта қадам деб, Чехословакия Коммунистик партияси тарихидаги энг муҳим босқичларнинг бири, деб ҳисобламоқдалар. Контрреволюция кучларининг бебошлик қилишига олиб келган, партия ва мамлакатни социалистик ғалабаларни қўлдан бериб қўйиш хавфи остида қолдирган сабабларни пленум равшан кўрсатиб берди. Партия ва жамиятнинг социалистик, марксча-ленинча негизда мустаҳкамлашиб боришидан иборат соғлом жараёнга тўсқинлик қилишга ҳали ҳам уринаётганларни пленум қатъиян рад этди. Меҳнаткаш халқ манфаатлари тўғрисида, омманинг фаровонлигини ошириш, социалистик маданиятни яшнатиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, республиканинг ҳамма гражданлари, яъни ўз меҳнати ва ғайратини социализмни мустаҳкамлашга сарфлаётган гражданлар бахтли, осойишта, сермазмун ҳаёт кечиришлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш партиянинг асосий вазифаси эканлигини пленум яна бир марта таъкидлади. Пленум партияни равшан сиёсий платформа билан қуроллантирди, меҳнаткашларга жамият ҳаётидаги стихиячилик ва анархияни узил-кесил енгиш, контрреволюцияни, антисоциалист, ўнг оппортунист кучларни тамомила тор-мор келтириш йўлини кўрсатиб берди. ЧКП Марказий Комитетининг сентябрь пленуми Чехословакия Компартиясидаги марксчи-ленинчи, интернационалист кучларнинг катта ғалабаси бўлди, деб айтсак муболаға қилмаган бўламиз.

Танглик ҳолатини келтириб чиқарган сабаблар ва оқибатларнинг мураккаб чигали анчагина ечилган ҳозирги пайтда одамлар шу нарсани тобора кўпроқ тушунмоқдаларки, Чехословакияда рўй берган ҳодисалар социализм дунёси билан халқаро реакция ва унинг агентураси ўртасида урушдан кейинги энг кескин синфий тўқнашувлардан бири бўлди. ЧССРда авж олиб кетган ва минглаб кишилар қатнашган сиёсий курашда кўп нарса синовдан ўтди: Чехословак халқи эришган социалистик ғалабаларнинг умуман Европа марказидаги социализм позицияларининг мустаҳкамлиги; Чехословакия меҳнаткашларининг марксчи-ленинчи авангарди бўлган коммунистлар партиясининг жанговарлик қобилияти; социалистик интернационализм кучи, қардош мамлакатлар ва партиялар бирдамлиги синовдан ўтди.

Социализм кучлари бу синовга — иш билан ўтказилган синовга, кураш билан ўтказилган синовга шараф билан бардош берганликларини эндиликда ҳеч ким инкор қилолмаса керак. Коммунистларнинг принципиаллиги, социализм мамлакатларининг жипслиги, уларнинг интернационал бирдамлиги чехословак жамияти тарихини орқага буриб юборишни, ҳокимиятни ишчилар синфининг, меҳнаткашларнинг қўлидан тортиб олишга уринган кишиларга қараганда кучлироқ бўлиб чиқди. Контрреволюция енголмади ва ҳеч қачон енголмайди! Чехословакия социалистик мамлакат эди ва социалистик мамлакат бўлиб қолади! Чехословакия Социалистик давлатлар ҳамдўстлигидаги мустаҳкам бўғин эди ва шундай бўлиб қолади!

КПСС, бутун халқимиз албатта шундай бўлишига амин эдилар. Биз, Чехословакиянинг иттифоқчилари ўзимизнинг интернационал бурчимизни бажардик. Чехословакиядаги социализм ғалабаларини ҳимоя қилмоқ учун бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати кўрган чора ва тадбирларга ЧКП Марказий Комитетининг сентябрь пленумида ўзларининг партия ва давлат ҳужжатларида юксак баҳо берганликлари учун чехословакиялик дўстларимизга ташаккур айтишга ижозат бергайсиз.

КПСС Чехословакия Компартиясининг, партия Марказий Комитетининг ва ЧКП Марказий Комитети Президиумининг фаолияти билан ўзининг тўла равишда бирдам эканлигини билдиради. Биз шуни яхши биламизки, сизларнинг 1968 йил январидаги ижобий программани амалга оширишга барча ижтимоий жараёнларга самарали партиявий раҳбарликни таъминлашга, социализмни мустаҳкамлашга ва янада ривожлантиришга, социалистик мамлакатлар билан қардошларча дўстликни мустаҳкамлашга қаратилган йўлингиз Чехословакия халқларининг ҳаётий манфаатларига ва шу билан бирга бутун социалистик ҳамдўстликнинг манфаатларига мос бўлиб тушмоқда. Халққа хизмат қилишни ўзининг олий бурчи деб билаётган Чехословакия Коммунистик партияси марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принципларига амал қилиб, бундан буён ҳам меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қила олишига, мамлакат олдида турган сиёсий ва иқтисодий проблемаларни тўғри ҳал қила олишига аминмиз.

Ўртоқлар! Чехословакия коммунистларининг. Чехословакия меҳнаткашларининг социалистик ютуқларни мустаҳкамлаш учун кураши катта интернационал аҳамиятга эга.

Бу воқеаларнинг сабоқлари социализм қурилиши синфий кураш шароитида ўтаётганини яна бир марта яққол ва ишончли тарзда кўрсатиб берди. Синфий кураш эса янги ўткир тус олмоқда. Империализм мавжуд экан, у социалистик мамлакатларнинг ишларига аралашиш йўлидаги уринишларини, ағдариб ташланган эксплуататор синфларнинг қолдиқлари билан ҳамда эски қарашлари ҳамма кишилар билан ўзига хос алоқа, ҳамкорлик ўрнатиш йўлидаги уринишларни тўхтатмайди. Эски қарашлар эса аҳолининг муайян қисми орасида социалистик революциядан кейин ҳам анча вақт мобайнида муқаррар равишда сақланиб қолади. Чехословакияда авж олиб кетган синфий кураш тажрибаси революцион сергакликни доимо сақлашга ўргатади.

Чехословакиядаги воқеаларнинг сабоқлари ревизионистик ва ўнг оппортунистик хавфга нисбатан муросасиз бўлиш қанчалик муҳим эканлигидан ҳам далолат беради.

Биз коммунистлар Ленин таълим бериб айтган сўзларни унута олмаймиз ва унутишга ҳаққимиз йўқ. Ленин эса «буржуазиянинг ишчилар ҳаракати ичида уюшган қуроли» бўлган оппортунизмга нисбатан муросасиз бўлиш керак, деб таълим берган эди. Жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси пролетар иши учун оппортунистлар билан «партия ички дипломатиясидан ҳам зарарлироқ ва фалокатлироқ нарса йўқ», деб огоҳлантирган эди. Ишчилар синфи оппортунизмга қарши ғоят кескин кураш олиб бормай туриб, ўзининг жаҳоншумул тарихий мақсадларига эришолмайди, социализм вазифаларини амалга оширолмайди. Ленин масалани ана шу тарзда қўйган эди. Зотан, революцион курашнинг бутун тажрибаси, социалистик қурилишнинг бутун тажрибаси Лениннинг ҳақ эканлигини яна ва яна бир марта тасдиқламоқда.

Пролетариат диктатураси шароитида ревизионистлар ва оппортунистлар аҳолининг нопролетар, буржуа ва майда буржуа табақаларининг тазйиқини, одат кучи тазйиқини, ўтмишдан мерос қолган қарашлар ва сарқитлар, шу жумладан миллатчилик сарқитлари тазйиқини ифода этади. Чет эл империалистлари томонидан бутун чоралар билан рағбатлантириб туриладиган ревизионистлар ижтимоий тараққиётнинг муайян қийинчиликлари ва зиддиятларидан фойдаланиб, идора қилувчи коммунистик партиялар сиёсатига таъсир кўрсатиш, бу сиёсатнинг синфий пролетар мазмунини йўққа чиқариш учун астойдил ҳаракат қиладилар. 1956 йилда Венгрияда бўлган, 1968 йилда Чехословакияда бўлган воқеалар тажрибаси шуни кўрсатадики, ревизионистлар ва оппортунистлар, аслида, контрреволюциялар учун замин тайёрлайдилар ва йўл очадилар. Шунинг учун ҳам ревизионизм ва оппортунизмга қарши кураш коммунистларнинг энг муҳим вазифаларидан бири эди ва шундай бўлиб қолади.

Чехословакия воқеаларининг сабоқлари бизга идора қилувчи коммунистик партиялар зиммасида нақадар катта масъулият борлигини яна бир марта кўрсатиб турибди. Тажриба шуни кўрсатадики, Компартия воқеаларни томир уришини доимо сергаклик билан билиб туриши, жамият ҳаётидаги ўз раҳбарлик ролини мустаҳкамлаши, омма билан алоқани муттасил чуқурлаштириб бориши, жамият тараққиёти жараёнида вужудга келадиган проблемаларга ўз вақтида эътибор бериши, бу проблемаларни изчил, синфий партиявий позицияларда туриб, тўғри, марксча-ленинча сиёсий йўл асосида ижодий тарзда ҳал этиши зарур.

Ниҳоят Чехословакиядаги антисоциалистик, контрреволюцион кучларга қарши кураш коммунистларнинг социализм тақдири учун интернационал масъулияти ҳақидаги масалани жуда ўткир қилиб қўйди. Ички ва ташқи реакциянинг социализм позицияларини заифлаштириш, социалистик ҳамдўстликка путур етказиш йўлидаги уринишларига фақат бир йўл билан жавоб бериш — социалистик интернационализм асосида қардош мамлакатлар жипслигини янада мустаҳкамлаш, империализм кирдикорларига қарши, социалистик тузумни мустаҳкамлаш учун курашда бир-бирларини қўллаб-қувватлаш билан жавоб бериш мумкин.

Бу масала хусусида бизнинг умумий позициямиз олти социалистик мамлакат қардош партияларининг машҳур Братислава Баёнотида аниқ ифодаланган. Бу баёнотда социализм ғалабаларини қўллаб-қувватлаш, мустаҳкамлаш ва ҳимоя қилиш «барча социалистик мамлакатларнинг умумий интернационал бурчи эканлиги» айтилган. Компартияларнинг яқинда бўлиб ўтган халқаро кенгашининг якунловчи ҳужжатида эса «социализмни ҳимоя қилиш — коммунистларнинг интернационал бурчидир» дейилган. Қардош социалистик мамлакатларнинг мустаҳкам жипслиги, коммунистлар миллий отрядларининг бирлиги — бизнинг енгилмас куч-манбаимиздир.

Биз коммунистлар учун Чехословакиядаги воқеалардан чиқариб олишимиз керак бўлган энг муҳим сабоқлар ана шулардан иборатдир.

Ўртоқлар! Совет—Чехословакия музокараларининг якунлари — мамлакатларимиз, бутун социалистик ҳамдўстлик жипслигининг ошиб бораётганлигини кўрсатувчи яна бир далил, империализмга қарши, социализм ва коммунизмнинг буюк идеаллари учун курашнинг барча революцион кучларнинг бирлашиш йўлидаги мустаҳкамланиб бораётган тенденциянинг яна бир ифодасидир. Бу тенденция коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро Кенгашида яққол намойиш қилинди.

Кенгаш бутун дунёда революцион ишнинг янги ғалабалари учун яхши шарт-шароит яратди. Аммо бу шарт-шароитлардан тегишли тарзда фойдаланилмоғи учун катта ва фаол иш олиб бориш талаб қилинади. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига келганда, партиямиз бунинг учун бундан буён ҳам ўз кучини аямайди.

Бизнинг партиямиз. бизнинг давлатимиз империализмга қарши, унинг агрессив планларини барбод этиш учун, янги жаҳон уруши хавфининг олдини олиш учун бундан буён ҳам изчил ва муросасиз кураш олиб боради.

Биз бундан буён ҳам тинчлик, демократия ва социализм учун барча курашчиларга — халқаро коммунистик, ишчи ва миллий озодлик ҳаракатидаги ўртоқларимиз ва биродаримизга кенг кўламда ёрдам ва мадад кўрсатаверамиз.

Биз социалистик давлатлар ҳамдўстлигининг жипслиги ва қудратини янада оширишга бутун чоралар билан ёрдам кўрсатишни ўзимизнинг доимий ва энг муҳим вазифамиз деб ҳисоблаб келдик ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблаймиз.

Ҳозирги замон шароитида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг махсус XXIII сессияси қабул қилган қарорларни амалга ошириш ғоят муҳим ишдир. Бу эса узоқ муддатли асосда социализм мамлакатлари ўртасидаги кўп томонлама иқтисодий алоқаларни чуқурлаштириш, халқаро социалистик меҳнат тақсимоти афзалликларидан ҳар бир социалистик мамлакат ва бутун ҳамдўстлик манфаатлари йўлида тобора тўлароқ фойдаланиш имконини беради. Вазифа осон эмас. аммо бу вазифа умумий куч-ғайрат сарфлаш билан ҳал этилса, биз олға қараб жуда катта қадам ташлаймиз.

Социализм мамлакатларининг сиёсий ҳамкорлигини янада ривожлантириш ҳам тобора катта аҳамият касб этмоқда. Бу соҳада катта ижобий тажриба тўпланган. Аммо айни вақтда бу соҳада ҳам ҳал этилмаган масалалар бор. Ҳаёт сиёсий алоқаларнинг, сиёсий фаолиятни координация қилишнинг янада системалироқ, янада самаралироқ бўлишини талаб қилмоқда Бу масалани ҳал этиш мос келадиган ташкилий формаларни қидириб топиш билан ҳам боғланган.

Биз бениҳоя барча социалистик мамлакатлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлашга интилмоқдамиз.

Сизларнинг ҳаммангизни бизнинг Хитой билан муносабатларимиз қизиқтирса керак. албатта. Шу масала устида бироз тўхталиб ўтишга рухсат этгайсиз.

Сизларга яхши маълумки, ўртоқлар, ҳатто энг мураккаб даврда, Совет—Хитой муносабатлари энг кескинлашган даврда ҳам бизнинг партиямиз, бизнинг давлатимиз Хитой Халқ Республикасига нисбатан доимо равшан ва принципиал сиёсий йўл тутиб келди. Бу йўл ҳаммага маълум. Давлат манфаатларини ва Советлар мамлакати хавфсизлигини ҳимоя қилишда қатъият кўрсатиб айни вақтда доимо осойишталик ва сабот-матонатни сақлаб қолдик. Идеология, жаҳон коммунистик ҳаракатининг стратегияси ва тактикаси ҳамда бу ҳаракат жипслигини мустаҳкамлаш масалаларида марксчи-ленинчи позицияларни изчиллик билан ҳимоя қилиб, биз айни вақтда ҳамиша Хитой Халқ Республикаси билан келишмовчиликларни бартараф этишга ва ҳамкорлик қилишга интилиб келдик ҳамда буни ҳар иккала мамлакатимиз халқларининг манфаатлари ҳам, дунёдаги барча революцион, антиимпериалистик кучларнинг манфаатлари ҳам талаб қилади, деб ҳисобладик.

Худди шунинг учун ҳам биз ХХР билан музокараларга астойдил тайёр эканлигимизни ҳамиша изҳор қилиб келдик ҳамда СССР ва Хитой халқларининг узоқ муддатга мўлжалланган манфаатларини назарда тутиб. СССР билан ХХР ўртасидаги низоли масалалар фақат музокаралар йўли билан ҳал этилиши керак, деган принципларга амал қилиб, бир неча марта тегишли таклифларни майдонга ташладик.

(Охири иккинчи бетда).

МОНГОЛИЯЛИК ДЎСТЛАРИМИЗ ҲУЗУРИГА

ТОШКЕНТ — УЛАН-БАТОР. Халқлар дўстлигининг янги катта байрамида — Монголия Халқ Республикасида ўтказиладиган Ўзбекистон ССР кунларида қатнашувчилар 27 октябрь эрталаб шу маршрут билан Тошкент аэродромидан самолётда жўнаб кетишди.

Қардош социалистик республика пойтахтига жўнаб кетганлар орасида республикамизнинг санъат усталари, олимлар, ёзувчилар, ишлаб чиқариш илғорлари бор. Республикамизнинг ҳукумат делегациясига Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов бошчилик қилади.

САМИМИЙ УЧРАШУВ

УЛАН-БАТОР, 27 октябрь. (МОНЦАМЭ). Бугун Монголия пойтахтининг аҳолиси монгол-совет дўстлиги ойлиги тадбирларида ва Ўзбекистон ССРнинг Монголия Халқ Республикасидаги кунларида қатнашиш учун келган Совет Ўзбекистони жамоатчилиги вакилларининг делегациясини қизғин ва шодиёна кутиб олди. Делегацияга Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов бошчилик қилмоқда.

Монголия Халқ-Революцион партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. Майдар, Монголия Халқ-Революцион партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Монголия Халқ-Революцион партияси Марказий Комитетининг секретари, Монголия—Совет дўстлиги жамияти марказий совети президиумининг раиси Б. Лхамсурэн, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Монголия—Совет дўстлиги жамияти марказий совети президиуми раисининг ўринбосари Ц. Пунцагноров ва бошқа расмий кишилар азиз меҳмонларни кутиб олмоқ учун буерга келдилар. Кутиб олувчилар орасида СССРнинг Монголия Халқ Республикасидаги элчиси С. Н. Шчетинин, совет элчихонасининг дипломатия ходимлари, бошқа бир қанча мамлакатлар дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ва аъзолари бор эди.

Монголия Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Монголия—Совет дўстлиги жамияти марказий совети президиуми раисининг ўринбосари Ц. Пунцагноров ўзбекистонлик меҳмонларга мурожаат қилиб табрик нутқи сўзлади.

Митингда Совет Ўзбекистони жамоатчилиги вакиллари делегациясининг бошлиғи М. М. Мусахонов жавоб нутқи сўзлади.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши 1-бетда).

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ХХР билан муносабатларни нормаллаштириш, Совет Хитой дўстлигини тиклаш йўлини очиш учун қўлдан келган ҳамма ишларни қилди ва қилмоқда. Сизларга маълумки, ўтган ойда бизнинг ташаббусимиз билан Пекинда ўртоқ А. Н. Косигин бошчилигидаги совет делегациясининг ўртоқ Чжоу Энь-Лай ва Хитой ҳукуматининг бошқа аъзолари билан учрашуви бўлиб ўтди. Бу учрашув жараёнида давлатлар ўртасидаги муносабатларга доир айрим масалалар муҳокама қилинди. Сўнгра расмий хат ёзишув йўли билан фикр алмашинди, ҳозир эса, сизлар биласизларки, Пекинда ҳар иккала томон ҳукумат делегацияларининг музокаралари бошланди. КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати бу музокараларда ижобий, реалистик ёндошиш устун келади, деб ишонишни хоҳлар эди.

Совет томони ҳамиша яхши ирода кўрсатиб келмоқда. Биз СССР билан Хитой ўртасидаги чегара масалалари ва бошқа масалалар мустаҳкам ва адолатли асосда, тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурмат ва ҳар иккала мамлакат манфаатларини ҳисобга олиш руҳида ҳал этилишининг тарафдоримиз. Агар Хитой томони ҳам яхши ирода кўрсатса, бу нарсага сўзсиз эришиш мумкин бўлади.

Бизнинг партиямиз ҳамиша шу нарсани таъкидлаб келмоқдаки, умумий халқаро вазият, инсониятни тўлқинлантираётган проблемаларнинг ҳал этилиши кўп жиҳатдан социализм мамлакатларининг жипслигига, жаҳон майдонида уларнинг ҳаракат бирлигига боғлиқдир.

Социализм мамлакатларининг жанговар иттифоқи қанчалик мустаҳкам бўлса, бутун дунёдаги тинчлик ва тараққиёт кучлари ўзларини шунчалик ишончлироқ ҳис қиладилар, эрксевар халқлар ҳамма жойда империалистларнинг агрессив сиёсатига бераётган зарба шунчали самаралироқ бўлади. Буни вьетнам халқининг қаҳрамонона кураши мисолида айниқса яққол кўриш мумкин. Вьетнамлик дўстлар яқинда Москвага келган пайтларида яна бир марта таъкидлаб айтганларидек, СССР ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар томонидан кўрсатилаётган худди ана шу ҳар томонлама ёрдам ва мадад Вьетнам ватанпарварларининг агрессорлар устидан жуда катта ғалаба қозонишларига имконият яратмоқда. АҚШ империализмининг Вьетнамдаги авантюраси перспективасиз эканлиги эндиликда бутун дунёга маълум бўлиб қолди. Уни Америка халқи ҳам равшанроқ сезмоқда. Америка халқининг Вьетнамга қарши агрессияни тўхтатишни талаб қилиб чиқиши тобора оммавий тус олаётганлигини кейинги кунлардаги воқеалар кўрсатиб берди.

Араб мамлакатларининг халқлари империалистик агрессорлар кирдикорларига қарши курашларини давом эттирмоқдалар. Биз улар билан мустаҳкам, самимий дўстлик алоқалари боғлаганмиз. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар уларнинг мустақиллик учун, эркин прогрессив тараққиёт ҳуқуқини олиш учун, Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун курашини актив равишда қўллаб-қувватламоқдалар. Барча тинчликсевар халқларнинг манфаатлари Яқин Шарқдаги агрессияга барҳам беришни, планетамизнинг бу районида мустаҳкам тинчликни таъминлашни талаб қилмоқда.

СССР билан Чехословакиянинг, шунингдек Европадаги бошқа социалистик мамлакатларнинг ташқи сиёсатида Европада мустаҳкам тинчликни таъминлаш ҳамда Европадаги барча давлатлар ўртасида тинч ҳамкорликни таъминлаш проблемаси марказий ўринлардан бирини эгаллайди.

Биз Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тўғрисидаги масалани шу қадар қатъият ва изчиллик билан қўяётганлигимиз бежиз эмас. Биз учун бу — шунчаки жозибали шиор эмас. Бунда гап ҳаётий муҳим проблема ҳақида, Европадаги ва Европадан бошқа жойлардаги юз миллионларча кишиларнинг истиқболига бевосита боғлиқ бўлган проблема ҳақида боради.

Тинчлик ва хавфсизлик учун курашда биз Европадаги барча давлатларга қўл узатмоқдамиз. Бу соҳадаги бизнинг программамиз ҳаммага маълум бўлган ҳужжатларда — Варшава Шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг Бухарест ва Будапешт Баёнотларида, Карлови Варида бўлган Компартиялар кенгашининг Декларациясида ва бошқа ҳужжатларда баён қилиб берилган.

Европа халқларининг миллионларча кишилари ёстиғини қуритган фожианинг такрорланишини истамаймиз. Худди шунинг учун ҳам Варшава Шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг сиёсий консультатив комитети Европадаги барча давлатларга мурожаат қилиб, Умумевропа кенгашига тўпланишга даъват этди. Бу кенгашда Европани тинчлик ва ҳар томонлама тенг ҳуқуқли ҳамкорлик қитъасига айлантириш соҳасидаги амалий тадбирларни ишлаб чиқиш мумкин бўлур эди.

Шу нарса эътиборга сазоворки, бу мурожаатни Европанинг кенг жамоатчилиги ижобий тарзда кутиб олди. Бу мурожаатни бир қанча ҳукуматлар ва партиялар, парламентларнинг кўпгина аъзолари қўллаб-қувватладилар. Яқинда Финляндия ҳукумати кенгашга конкрет, амалий тарзда тайёргарлик кўра бошлашни таклиф қилди. Биз бу ишда ғоят фаол қатнашишга тайёрмиз.

Биз Европа хавфсизлигини таъминлаш йўлида кўпгина тўсиқлар борлигини тушунамиз, албатта. Бу тўсиқларнинг энг асосийси ГФР ҳукмрон доираларининг кўп йиллардан бери олиб бораётган нореалистик, реваншистик сиёсатидир. ГФР ҳукмрон доиралари иккинчи жаҳон урушида халқлар олиб борган антифашистик курашнинг сиёсий якунларига тан беришни истамаётирлар, зўр бериб қуролланаётирлар, Европа давлатларининг мавжуд чегараларини ўзгартиришни орзу қилаётирлар.

Сизларга маълумки, сўнгги сайловлар натижасида ГФРда сиёсий кучлар нисбатида сезиларли ўзгаришлар рўй берди. Йирик монополистик капитал партияси бўлган ҳамда йигирма йил давомида ҳокимият теппасида туриб келган ва Ғарбий Германияда реваншизм билан милитаризмнинг қайта тикланиши учун бевосита жавобгар бўлган партия — Христиан демократлар иттифоқи ҳукуматда лавозимлардан маҳрум бўлди. Янги ҳукумат коалицияси тузилди, бу коалицияда социал демократлар ҳал қилувчи рол ўйнамоқдалар. Бу коалиция чиқарган бир қанча баёнотларда халқаро ишларда реалистикроқ позицияни эгаллаш хоҳиши борлиги таъкидланади.

Биз бундай ниятлар жиддий тарзда эълон қилинаётир, деб ишонишни хоҳлар эдик. Бу ниятларни амалга оширмоқ учун Германия Федератив Республикасининг раҳбар доиралари кенг имкониятларга эгадирлар, масалан, Ғарбий Германия ҳукумати Европада таркиб топган чегараларни, шу жумладан ГФР билан ГДР ўртасидаги чегараларни расмий равишда тан олса, Мюнхен битими аввал бошданоқ ҳақиқий бўлмаганлигини тан олса, Христиан — демократик иттифоқ партияси ҳукумати томонидан майдонга ташланган ҳақсиз даъводан — бутун немис халқи номидан иш кўриш ҳақидаги даъводан воз кечса, бу тадбирлар қандай аҳамиятга эга бўлишини тушуниш қийин эмас. Ана шундай тадбирлар, шунингдек, ГФРнинг ядро қуролини тарқатмаслик ҳақидаги шартномага қўшилиши ҳамда унинг бошқа давлатлар билан бир қаторда Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришда қатнашиши мустаҳкам тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун энг муҳим бўлган проблемаларни ҳал этишга қўшилган ижобий хисса бўлур эди, албатта.

Ўз-ўзидан маълумки, ГФР янги ҳукуматининг Европа қитъасидаги реал аҳволга ва мустаҳкам тинчлик манфаатларига мос келувчи сиёсатга ўтишини Совет Иттифоқи ва ўйлаймизки, европадаги бошқа халқлар хайрихоҳлик билан кутиб олган ва қўллаб-қувватлаган бўлур эдилар.

Европа халқларининг тинч ҳамкорликка интилиши турмушга татбиқ этилмоғи лозим. Замонамизнинг тақозоси ана шундай.

Ўртоқлар! Коммунистик партия билан Совет халқи, бутун тараққийпарвар инсоният ҳаётидаги шонли воқеа — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланишига атиги бир неча ой қолди. Бизнинг партиямиз Ленин юбилейига тайёргарликни Ильичнинг ўлмас васиятлари амалга оширилаётганлиги тўғрисида бериладиган ўзига хос бир ҳисобот деб билмоқда. Ватанимизнинг коммунизм ғалабаси учун курашдаги ҳамма муваффақиятлари, партия, совет халқи фахрланадиган нарсаларнинг ҳаммаси КПСС ўз фаолиятида Маркс-Ленин таълимотига муттасил амал қилиб келаётганлиги туфайли, Ленин йўлидан изчиллик билан бораётганлиги туфайли қўлга киритилди.

Лениннинг жамиятнинг сиёсий ва маънавий ҳаётини социалистик тарзда ташкил этишнинг уйғунлиги ва самарадорлиги тўғрисида қилган доҳиёна башорати нақадар теран эканлиги бизнинг давримизда айниқса тўлиқ намоён бўлмоқда. «Социализмни қандайдир ўлик, қотиб қолган, доимо бир зайлда турадиган нарса деб билувчи одатдаги буржуача тасаввур мутлақо ёлғондир, деб ёзган эди В. И. Ленин, — ҳолбуки ижтимоий ва шахсий турмушнинг барча соҳаларида тезлик билан, ҳақиқатан, чинакам оммавий суратда... илгарига қараб борадиган ҳаракат амалда **фақат** социализмдан бошланади». (В. И. Ленин. Асарлар, 25-том, 521 бет).

Хўжалик ва маданий қурилишдаги, халқ турмушини яхшилашдаги муваффақиятларимиз билан партиямиз, барча совет кишилари фахрланадилар. Бу муваффақиятлар — ишчиларимиз, колхозчиларимиз, зиёлиларимиз зўр ғайрат билан қилаётган меҳнатнинг мевасидир. Лекин ҳамиша олға қараш, истиқболни кўра билиш — партиянинг бурчидир. Биз халқнинг тағин ҳам яхшироқ яшайдиган бўлишини истаймиз, совет кишиларининг тинч меҳнати ҳар турли тажовузлардан мустаҳкам муҳофаза этилишини истаймиз. Бунинг учун эса давлатимизнинг иқтисодий қудратини доимо ошириш, унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришиш зарур.

КПССнинг ҳозирги босқичдаги сиёсати ана шу вазифалар билан белгиланади. Унинг моҳияти — партиямиз XXIII съезди қарорларини амалга оширишдан иборат. Бутун халқ хўжалигини планли равишда ривожлантиришни таъминлашни биз энг муҳим иш, деб ҳисоблаймиз. Шу мақсадга эришиш йўлида бизнинг партиямиз режалаштириш методларини ҳамда саноат ва қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш методларини доимо яхшилашга қаратилган тадбирларнинг катта программасини ишлаб чиқди. Жамиятни сиёсий ташкил этишнинг бутун системасини такомиллаштириш, социалистик демократияни янада ривожлантириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилиб келмоқдамиз.

Биз коммунистик партияни, унинг жамиятимиз ҳаётидаги раҳбарлик ролини янада мустаҳкамлашни совет жамияти олдида турган мақсадларга муваффақиятли равишда эришишнинг ҳал қилувчи шарти деб билмоқдамиз. КПСС совет халқининг жанговар авангарди бўлишдан иборат ўз ролини бундан буён ҳам шараф билан бажараверади, марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми байроғини баланд кўтараверади.

Совет кишиларининг ҳозирги авлоди улуғ бир даврда яшаб, буюк эркин мамлакатда ишламоқда, зотан унинг ижодий меҳнати, фидокорона меҳнати мамлакат тақдирини ҳал қилади. Ватанимизнинг шон-шуҳрати, куч-қудрати ва гуллаб-яшнаши пировард натижада мамлакатимиз шаҳар ва қишлоқлари меҳнаткашларининг куч-ғайратига, омилкорлигига, ҳалоллигига, интизомлилигига боғлиқ бўлади. Улуғ Октябрь, социализм совет кишисини ҳозиргидек давлатнинг тўла ҳуқуқли хўжайини, янги тузум учун актив курашчи, қизғин ватанпарвар, маҳоратли ходим, социалистик жамиятнинг онгли граждани қилиб тарбиялади. Бизнинг ленинчи партиямиз буни ўзининг энг асосий ва ҳал қилувчи муваффақияти деб билади.

Ўртоқлар!

Биз келажакка комил ишонч билан қараймиз. Келажакда мураккаб вазифалар пайдо бўлиши мумкинлигини ва пайдо бўлишини биламиз, лекин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Чехословакия Коммунистик Партияси, бутун дунё коммунистлари барпо этиш учун курашаётган улуғ мақсад — коммунизмга албатта эришувимизга ишончимиз комил. Бизнинг ишончимиз шунга асосланадики, биз, коммунистлар янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун курашда энг мукаммал қурол бўлган илғор марксизм-ленинизм назариясига таянамиз. Социалистик интернационализм бизнинг кучимизга куч қўшади, энг қийин тўсиқларни енгиб ўтишимизга ёрдам беради.

Чехословакия партия-давлат делегациясининг мамлакатимизга қилган визити, унинг натижалари мамлакатларимиз халқларининг қардошларча интернационалистик алоқалари катта аҳамиятга эга эканлигини яққол кўрсатиб ва таъкидлаб турибди.

Чехословакия партия-давлат делегацияси визитининг энг асосий якунини бир оғиз сўз билан айтишга ҳаракат қиладиган бўлсак, бу визитнинг якуни Совет-Чехословакия дўстлигини янада мустаҳкамлашдан, партияларимиз, ҳукуматларимиз ва халқларимиз ўртасидаги ишонч ва ҳамжиҳатлик ҳис-туйғуларини мустаҳкамлашдан иборат бўлди, дейиш мумкин.

Биз бугун имзолаган Совет-Чехословакия қўшма баёноти айни шу ғоялар билан суғорилган.

Чехословакиялик азиз дўстлар!

Совет Иттифоқи билан Чехословакиянинг фашист босқинчиларга қарши жангларда қаҳрамонлар тўккан қон билан мустаҳкамланган улуғ дўстлиги муштарак мақсад сари биргаликда боришимиз жараёнида ўсиб, мустаҳкамланмоқда. Бу дўстлик тобора чуқур мазмун касб этмоқда. Чехословакия озод этилган куннинг 25 йиллиги арафасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги шартнома имзолаш хусусида якдиллик билан қабул қилган қароримиз бу дўстликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилиши керак. Аъло нав пўлат ўтда тобланганидек бу дўстлик ҳам социализмнинг ҳамма ошкора ва пинҳона душманларига қарши, халқларни тарихий революцион ғалабаларидан маҳрум этмоқчи бўлган кимсаларга қарши олиб борилаётган муросасиз курашда чиниқмоқда. Бизнинг дўстлигимиз мусаффо ва бузилмас дўстликдир. Бу дўстлик халқларимиз онгининг таркибий қисми бўлиб қолди. Бу — абадий дўстликдир. Қардош Чехословакиянинг партия ва давлат раҳбарлари бизнинг мамлакатимизга қилган визит Совет-Чехословакия дўстлигини ривожлантиришда яна бир катта қадам қўйилишига ёрдам бердики, бунинг учун уларга сидқидилдан раҳмат айтамиз!

Пировардида, ўртоқлар, чехословакиялик дўстларни яна бир марта қизғин табриклашга, социалистик Чехословакия олдида турган катта-катта бунёдкорлик вазифаларини ҳал этишда уларга янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз. Азиз меҳмонлар, социалистик Чехословакиянинг коммунистларига, барча меҳнаткашларига москваликларнинг ва барча совет кишиларининг қизғин саломини етказишни сизлардан сўраймиз.

Яшасин Совет Иттифоқи билан Чехословакия халқларининг мустаҳкам бузилмас дўстлиги!

Яшасин совет ва чехословак коммунистларининг қардошларча иттифоқи!

Яшасин социализм ва коммунизм қураётган халқларнинг интернационал бирдамлиги!

Улуғ, абадий барҳаёт, музаффар таълимот — марксизм-ленинизмга шон-шарафлар!

(Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи зўр эътибор билан тингланди ва гулдурос, давомли қарсаклар билан бирнеча бор бўлиниб турди).

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ЛЕНИН НОМИ — АЗИЗ ВА ТАБАРРУК

Бутун дунё меҳнаткашларининг доҳийси Владимир Ильич Ленин таваллудининг 100 йиллигига саноқли кунлар қолмоқда. Бу кунни муносиб совғалар билан кутиб олишга ҳаракат қилаётган завод ва фабрика коллективлари, совхоз ва колхоз меҳнаткашлари, барча совет кишилари ўзгача ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. Айниқса, бу кунга Ленин номи билан боғлиқ бўлган жойлардаги партия ва совет органларининг ходимлари, меҳнаткашлар катта тараддуд кўрмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Маориф Министрлиги ҳамда маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи республика комитетининг органи «ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ» яқинда Ленин яшаб ижод этган жойлар — Минусинск ва Шушенскка бағишлаб махсус сон чиқарди. Мазкур газетанинг ходимлари, «Искра Ильича» «Минусинск) ва «Ленинская Искра» (Шушенск) газеталарининг журналистлари, Шушенскдаги В. И. Ленин Уй-музейининг илмий ходимлари, Минусинск шаҳар ва Шушенск район партия комитетлари, халқ маорифи органлари кўмагида тайёрланган махсус сон жуда ҳам мазмунли ва ўқимишли чиққан.

Газета саҳифаларида Минусинск шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. В. Ворошконинг «Минусинск янгилиги», Минусинск шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари К. Р. Рижкованинг «Ешқалбларда — Ленин», Шушенскдаги Ленин номли мактаб илмий бўлим мудирлари Л. Е. Соловьева, Е. П. Некрасоваларнинг «Улуғ мерос», В. И. Ленин Уй-музейининг директори Н. Городецкийнинг «Ленин мемориали», «Ленинская Искра» газетасининг ходими И. Е. Шудриванинг «Шушенск пардози» каби мақолалари ва бошқа қатор материаллар берилган. Уларда Минусинск ва Шушенскнинг ўтмиши, порлоқ келажаги, навқирон Лениннинг ёшлик йиллари ҳақида ҳикоя қилинган. Шунингдек, газета саҳифаларида В. И. Ленин Уй-музейидан ва доҳиймиз сургунда бўлган жойлардан берилган фотолавҳалар ҳам ўқувчиларнинг диққат эътиборини жалб қилади.

«Ўқитувчилар газетаси» улуғ сиймо Владимир Ильич Ленин бўлган жойларга иккинчи марта махсус сон бағишлаб ибратли иш қилган.

МАЖБУРИЯТНИ ҲАМ БАЖАРАМИЗ

Йиллик пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажарилган ҳозирги кунда ана шу ютуққа эришиш учун қандай меҳнат қилганлигимиз, дўстлигимиз, ҳамжиҳатлигимиз, биродарлигимиз қандай натижалар келтирганини кўз олдимиздан ўтказамиз.

Ота-боболаримиз дўстлик барча бойликлардан ортиқ дейишади. Биз буни кўп миллатли колхозимиз мисолида яққол кўриб, сезиб турибмиз. Агар дўстлигимизнинг куч-қудрати, матонати бўлмаганда эди об-ҳаво баҳордан тортиб ҳозирги куз кунларигача деҳқон учун ноқулай келган бир шароитда бунчалик яхши натижаларга эришолмаган бўлардик. Колхозимиз аъзолари — ўзбеклар, руслар, турклар, қозоқлар, татарлар ва бошқа миллатларнинг вакиллари елкама-елка туриб эрта кўкламдаги ёғингарчиликлар туфайли юз берган барча оғирчиликни енгдилар, ёз кунларида ҳар туп ғўзани ардоқлаб парвариш қилдилар, кўсакларни тезроқ тўлишиши учун курашдилар.

Куз тушиб пахталар очила бошлаганда ҳар бир деҳқон ва механизатор ўз участкасида ишини пухта ташкил этиб, меҳнатга киришди. Бригада ва звенолар ўртасида мусобақа кучайтирилди. Машиналар ҳаракати тезлаштирилди. Пахта жўнатиш бир меёрда қатъий график асосида амалга оширилди. Йиғим-терим кунларида зўр уюшқоқлик, фидокорона меҳнат қилиб маррага эртароқ етиб келиш учун ёшу-қари ҳамма ҳаракат қилди. Мана бугунги кунда, план тўлди деб рапорт берилган хурсандчилик кунда ўша қийинчиликларнинг ҳордиғи чиқиб, юзларга табассум югурди.

Биз терим бошланиш пайтида йиллик планни 25 октябрга бажарамиз, деган эдик. Шу сўзимизнинг устидан чиқдик. Давлатга 1148,5 тоннадан ортиқ пахта етказиб берилди. Бу ҳосилнинг 90 проценти биринчи сортларга қабул қилинди. Механик-ҳайдовчиларимиз ўз олдиларига қўйилган вазифани шараф билан бажардилар — улар 1000 тонна пахта териб бердилар. Машина терими плани 103 процент адо этилди.

Шунингдек, колхоз биринчи йил ўз далаларида каноп етиштиришга киришиб, бу соҳадаги планнинг ҳам 110 процент бажарилишига муваффақ бўлди. Хўжалигимиз сабзавот, қовун-тарвуз, гўшт, тухум, пилла тайёрлаш планларини ҳам мўлжалдан анча ошириб юборди.

Она-Ватан омборини «оқ олтин» билан тўлдиришдек ишга биз ҳам ўз ҳиссамизни қўшамиз. Районимизда, областимизда планнинг бажарилишини тезлаштириш учун пахта далаларида курашни бир кун ҳам сусайтирмаймиз.

Биз пландан ташқари 400 тонна пахта топширишга қарор қилганмиз. Бу бизнинг улуғ доҳий юбилейига совғамиз бўлади.

Йиллик план бажарилган, мажбурият ҳисобига пахта топшириш қизғин давом эттирилаётган ана шу кунларда бу муваффақиятни қўлга киритишда фидокорлик, жасорат намуналарини кўрсатган кишиларнинг номини айтиб ўтмай бўлмайди. Булар Муслим Тапиев, Маъмур Райимқулов, Тўрабек Бектоев, Зулхан Жўлдибоевлардир. Улар пахта терими даврида алоҳида намуна кўрсатдилар. Маъмур Райимқулов бошчилик қилаётган звено 70 гектар ернинг ҳар гектаридан шу кунгача 32 центнердан ҳосил йиғиб олди. Звено бошлиғининг ўзи 90 тоннага яқин пахта терди. Муслим Тапиев звеносининг курсаткичи ҳам ундан қолишмайди. Бу моҳир механизатор кеча салкам 90 тонна пахта терди. Булар бошлиқ звенолар яна ҳар гектар ердан 5—7 центнердан пахта йиғиб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Навбат мажбуриятга. Биз қишлоқдаги ҳамма кучни, техникани теримга сафарбар этамиз. Пешана тери тўкиб етиштирган пахтамизнинг бир граммини ҳам ерда қолдирмаймиз. Республикамизнинг 4 миллион 100 минг тонналик улкан хирмонида бизнинг колхоз аъзоларининг ҳам муносиб улуши бўлади, албатта.

И. ШУБЛАДЗЕ,
Оққўрғон районидаги «Москва колхозининг раиси.

Х. ОЛТОЕВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

Ш. КИБОРОВ,
колхоз бош агрономи.

И. П. КАРАУШ,
колхоз бош инженери.

Йиллик пахта тайёрлаш планини бажаришда механизаторлар ғайрати айниқса зўр бўлди. Уларнинг бу жасорати қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида ҳурмат билан тилга олинмоқда. Суратда: ана шу ҳурматли механизаторлардан бир группаси (чапдан ўнгга) М. Тапиев, А. Абдишин, М. Райимқулов, К. Ляясов ўртоқлар.

Кўпмингкилограммчи теримчилар ҳам йиғим-терим ишларида жонбозлик кўрсатмоқдалар. Улар кундалик ва ўнкунлик нормаларини ошириб бажаришда ғайрат кўрсатишмоқда. Суратда: (чапдан ўнгга) Б. Гусейнова, Х. Зейнулова, А. Исмоилова, З. Абидева, Н. Наджибова, М. Дошхуновалар. Улар кунига 80 — 100 килограммдан пахта термоқдалар. Мавсум бошидан бери 5—6 тоннадан «оқ олтин» тердилар.

Колхоз далаларида «зангори кема»лар ҳамон жавлон урмоқда.

А. Абалян фотолари.

356.000 тонна учун

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЕРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 27 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, **иккинчи стун** — бир кунда, **учинчи стун** — мавсум бошидан бери, **тўртинчи стун** — бир кунда машинада терилгани, **бешинчи стун** — мавсум бошидан буён машинада терилгани.

Оққўрғон	0,65	72,64	0,22	63,56
Янгийўл	0,63	69,64	0,06	41,40
Урта Чирчиқ	0,77	57,39	0,30	40,49
Юқори Чирчиқ	0,29	53,54	—	55,28
Оржоникидзе	0,70	53,40	—	41,00
Бекобод	1,07	47,14	1,07	21,45
Бўка	0,27	45,94	0,13	29,22
Область бўйича	0,62	58,67	0,28	42,12

БУГУН МОНГОЛИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИДА ЎЗБЕКИСТОН КУНЛАРИ БОШЛАНАДИ

МАДАНИЯТЛАРИМИЗ БАЙРАМИ

Суратда Монгол санъаткорлари миллий рақс ижро этишмоқда.

Ч. ЧИМИД

УЛУҒ ЧАВАНДОЗ

Секин-секин сўнар эди ой,
Борлиқ ёзди дастурхон —
майса.
Саҳрода от дупурими, ҳой,
Уфқлар гунг, мунчалар
қайсар.
Учқур отга йигитлар минди,
Отишди, эҳ, отга сиртмоқ.
Чўл шунқори эрк-бахтинг
тинди,
Эгар этар белингни пачоқ.
Ўша тонг кун Шимолдан
чиқди,
Сой уйғонди, музлар ярадор.

«Муз ёрар», хўп, яхши
ишлади,
Кяхтадан то Ургита қадар.
Қувноқ ва шод қўнғироқли
сой.
Водийларга келтирди ҳаёт.
Ўша кундан қолган бу чирой,
Кулгу, шўхлик ёзади қанот.
Қўлимдан партия тутган,
Саҳроларда порлаган юлдуз.
Оталарнинг от қувиб ўтган,
Қийқириғи ёддадир ҳануз.

А. НОСИРОВ таржимаси.

Б. ЯВУУХУЛАН

ҚИЗ

Ёноғида қотган томчи ёш,
Қизгинанинг юзида ғусса.
Олча юздан сидириб ташлаш,
Кўринади энг осон нарса.
О, кимгадир шу бир томчи
ёш,

Кўринади бўлиб бир дунё.
Сен жаҳонни айласанг ҳам
бахш,
Кўз ёшини артолмас асло.

ТИББИЁТ

Д. НАЦАГДОРЖ

Бошланган чоғ озод бу
кунлар,
Мўғул халқи, кулинг,
қувонинг сиз.
Мўғулистон бўйлаб одимлар,
Бизнинг янги тиббиётимиз.
Табибларни қатордан қувиб
Юз ўгирдик «дори-
дармондан»
Чилдирма ва ноғара саси
Сўниб борар олис томонда.
Ақлимизни бўғовга солди,

Узоқ йиллар табиблар нодон.
Фақат энди ажрата олдик,
Қайси ҳақу, қайсидир ёлғон.
Бизнинг янги тиббиётимиз,
Жаҳолатни қиличдай
кесдинг,
Сен бидъатни айладинг аён,
Сен—инсоннинг ҳақиқий
дўсти.

Русчадан Т. УБАЙДУЛЛАЕВ таржималари.

ҚОРОВУЛ

ҲИКОЯ

Салқин оқшом. Кичкина ёғоч ёнидаги ўчоқ бошида кекса Жаргал чой ичиб ўтирарди. У чой устида ҳам қўлидаги катта оқ рўмол билан юзини елпиб қўярди.

Ғарбий Мўғулистоннинг Олтой тоғлари ёнбағридаги хушманзара водийларда аратлар минг-минглаб пода боқадилар. Лекин, баъзи ўтлоқларда ёз пайтларда шу қадар чивин кўпайиб кетадики, одамлар қаёққа беркинишини билмай қоладилар. Шундай вақтда аратлар болаларини, кўч-кўронларини олиб, маҳаллий бошқарма билан бирга ёзни ўтказиб келиш учун тоғларга чиқиб кетадилар. Пастда эса фақат қоровул қолади. Деярли одам яшамайдиган шундай кўчма манзиллардан бирида баҳорнинг охиридан то кеч кузгача кекса Жаргал қоровуллик қиларди. У сомоннинг[1] қишки биноларини, кўчиб кетган аратларнинг уйларини ва омборларини қўриқлайди.

Жаргал яқинда эллик ёшга тўлади. У умрининг ўттиз йилини шу ерда, ҳозир чой ичиб ўтирган жойида қоровуллик қилиб ўтказган.

Кун қизиғида қоровул қуёшни тўсиб қўяёзган чивинлар галаси билан курашади; бу шиддатли жанг кечгача давом этади. Чол уйчаси атрофига тезак ёқиб тутатади, ўзи ҳам бир зум тинмай елпингани-елпинган. Оқшом тушади, чивинлар тарқалиб кетган бўлсада, ўрганиб қолганидан рўмоли билан елпинаверади. Гўё кундузги шиддатли жангда битта-ю битта душман тирик қолган-у, чол у билан курашни давом эттираётганга ўхшайди.

Қоронғи тушди. Жаргал то овқат пишириб еб, қозонини ювиб бўлгунча шарқ томондаги пастак кўкимтир тоғларнинг энг баланди —ўткир чўққили Жинсэту устида сарғиш оқимтир тўлин ой кўтарилди. Қоровулнинг уйчаси ёнида алланарса қорайиб кўринди. Чол кўкрагида танга-танга оқи бор қора итини таниди. Бу ит кундузлари чивинлардан қочиб, сувга тушиб олар, фақат бурнини сувдан чиқариб ётарди. Кечки салқин тушгач эса ит яшириниб ётган жойидан чиқиб, овқатлангани югуриб келарди. Жаргал бир нарсага сира тушунолмайди: «Бу ит шу ердан боши ва охири кўринмай ўтиб турган овул подаларидан ажралиб, қандай қолиб кетдийкин? Чамаси, бирор яхши одам қоронғи кечалар менга ҳамдам бўлсин, деб уни қолдириб кетгандир», деб ўйлаганди у итни биринчи кўрганда. У қора итни «Арслон» деб этай бошлади. Жаргал уни сарқит овқатлар ва суяклар билан боқди. Қорни тўйгач, ит тун бўйи вовиллаб, чолнинг соясига ўхшаб эргашиб юрарди. Лекин, тонг отиб, қуёш чиқди дегунча, чивинлар ғувиллашиб қолиши биланоқ Арслон ғойиб бўларди.

Жаргал уйчасининг эшигини тарақлатиб ёпиб, милтиғини елкасига осди ва кооператив омборини, мактаб биносини, сомон идорасини, овул омборларини кўздан кечиргани кетди. Бутун участкани айланиб чиқиб, дам олгани ўтирди ва ҳузур қилиб чека бошлади. У дам шитирлаган товушларга қулоқ солар, дам Арслон билан гаплашарди. У уйчасига қайтиб келгунча икки-уч соат вақт ўтди.

Бу жойларда фақат унинг ўзи доимий яшайди. Лекин, баъзан одамлар келиб-кетиб туришади: гоҳо бирор киши ёзги яйловдан қочиб кетган молини қидириб келар, гоҳо бундан бир неча йил бурун ташкил этилган бирлашма аъзолари иш билан келишарди. Кундузи отларини яқинроқдаги дўнгликнинг тепасига боғлаб, ёнига чивинларни ҳайдагани гулхан ёқиб қўйишарди. Ўзлари бўлса Жаргалнинг уйчасига келиб, ўчоғида овқат пиширишарди. Кечқурун дарё ёқасига бориб, экинларни кўздан кечиришар, хуллас, нима лозим бўлса, ҳаммасини қилиб улгуришарди.

Жаргал остона ёнига қўйилган ёғоч каравотга чўзилди ва уйда қолган хотини, бола-чақаларини ўйлаб кетди. Хотини Пагма кенжа қизи Цолмон билан ухлаб ётгандир. Цолмон бу йил ўн бирга тўлади. Ўтган баҳорда у бошланғич мактабни тугатди, кузда ўрта мактабга киради. Қизчаси чуваккина, сочлари майин, олтин ранг, манглайи кенг, отасига ўхшаб укки бурун, кўзлари қисиқ. У отасига жуда меҳрибон, доим сут ва тарак[2] бериб юборади.

Ота, ҳозир ўқитувчилик қилаётган ўртанча ўғли Намхайнинг уйланмоқчи эканини билади. Яқинда ревсомол ячейкаси Мунхни учратди. Унинг назарида Мунх яхши қизга ўхшайди. Жаргал қиздан ўғлига хат ёзиб беришни сўради. У ўғлига шу қизни олиб беришни истарди. Мунх камтар, хушмуомила, маълумотли қиз, яхши ходим.

Жаргал ўғлидан жавоб келганини билишга жуда қизиқарди. Уйдан келган ҳар бир кишидан энг аввал: «Йўл-йўлакай бизнинг уйга кириб ўтмадингизми? Менга хат йўқми?» деб сўрарди.

Чол ҳамон қадрдон кишилари, болаларини, уйини ўйлаб ётарди. Тўнғич ўғли Балбарни эслади. Балбарнинг болалигида ўқишга, билим олишга интилиши унчалик эмасди. Бола ёшлигиданоқ талтайиб ўсди, ҳеч қандай қийинчилик кўрмади. Бу эркатой бола катта бўлганда ҳам тузукроқ тарбия қилишолмади. У қобилиятсиз бола эмасди, лекин ўқишга мажбур қилишганда Балбар унчалик қунт қилмади. Шунинг учун уйни ташлаб кетмоқчи бўлди. «Узоқроқ жойга бориб кўрай-чи. Балки бирор нарсани ўрганарман, қишлоқда эса ҳеч вақо йўқ», деди у. Шундан бери саккиз йил ўтди. Шу вақт ичида Балбардан бирор марта хат келмади. Шаҳардан келган ҳар бир кишидан Жаргал ўғлини суриштирарди, у ёққа кетаётган ҳар бир кишидан: «Ўғлим соғ-саломатлигини хабар қилсин» деб сўраб қоларди.

Лекин, ҳаммаси беҳуда эди. Шаҳарга борган кишилар Балбарни учратишар, қайтиб келгач, соғ-саломат юрибди, деб қўяқолишарди. Лекин Жаргал: «Бизнинг Балбар ўқишга кирмоқчими, йўқми? Ёки ўқиб бўлибдими? Турмуши, ишлари тузукми?» деб сўраганда ҳеч ким бирор аниқроқ жавоб бера олмас эди. Кейинги йилларда Балбардан умуман дом-дарак бўлмай кетди. Ота-она ўғилларидан ташвишланишарди. Ҳар ҳолда «қўнғиз боласини оппоғим, типратикон юмшоғим», дейди-ку.

Шу вақт ит ҳуриб, от туёқларининг дупури эшитилди. Йўловчи Содов ёмғирда шалаббо бўлиб кетган эди. Иягм совуқдан титрар, ўзи сувга тушиб кетган мушукдай жунжикиб турарди. У қайноқ чой қуйилган пиёлани иккала қўллаб олиб, оғзига яқинлаштирганди, тишлари пиёла четига тегиб дириллаб, чойни чайқатиб юборди.

— Шунақаям бепарво бўладими одам! Кераклн тошнинг оғири йўқ деганларидек, плашни олиб юрсанг, оғирлик қилармиди? Қани йигитча, тезроқ ечин-да, манави яктак ва кўйлакни кийиб ол.

Чол бўхчадан яктак билан кўйлакни олиб, Содовга берди.

— Хўш, йўл бўлсин? Йўлакай бизникига кириб ўтдингми? Хат ола келдингми?

— Экинларни суғоргани келдим. Сизларникига ҳам кирдим, хат олиб келдим. Лекин ҳеч нимани ажратиб бўлмайди-ку, Жаргал бобо,— деди у ва олдига ёмғирда ивиб кетган бир парча қоғозни қўйди.

Қоғоз ғижимланиб кетганидан нима ёзилганини ўқиб бўлмасди.

— Оббов, роса каллаварам экансан-ку! Ёш болани ишга буюр, орқасидан ўзинг югур. Кимдан экан хат? Ғижимланганини текислаб, йиртилган парчаларини бир-бирига уласанг, бирор нима ўқиб бўлар?

Содов қоғоз парчаларини бир бирига улаб синчиклаб ўқий бошлади.

— Мана бу ерда сизнинг соғлигингизни сўрабди. Ундан кейингисини тушуниб бўлмайди, — деб жилмайди у ва яна давом этди. — Мана бу ерда бундай дебди... «менинг тўғримда эшитган гапларингиз...» — у ёғини яна тушуниб бўлмайди.

— Нимани тушуниб бўлмайди? Унинг тўғрисида эшитганларим рост эканми ёки ёлғонми? — деб сўради Жаргал.

— Тушуниб бўлмайди деяпман-ку, ахир, — кулиб юборди Содов.

— У ёғини ўқи... қанақа тентак бола ўзи! У ёғида бирор ҳарф кўринадими?

— Мана бу ерини яна тушуниб бўлмайди...

— Топган гапингни қара-ю! «Тушуниб бўлмайди, тушуниб бўлмайди»дан бошқа бирор сўзни биласанми, ўзинг?

— Қўйсангиз-чи, Жаргал бобо. Индинга уйга жўнайман, уч кундан кейин бирор одам бориб, аймоқлараро телефондан гаплашадида, Намхайнинг жавобини билиб, сизга келиб айтади. Қўйинг, жаҳлингиз чиқмасин, бошқа иложимиз йўқ, — деди Содов астойдил.

— Ия, тўхтаб тур, нима деяпсан ўзинг? Аймоқ маркази билан телефонда гаплашмоқчимисизлар? Сомонга телефон ўтказилдими?

— Ҳа, Жаргал бобо. Кимнинг аймоқда танишлари бўлса, ҳаммаси сомонга келади. Ҳатто узун ичакдай бўлиб навбатга тизилишади. Бундан ташқари, Жаргал бобо, сиз энди бу ҳувиллаган жойда зерикиб ўтирмайсиз. Сизга радио ўтказиб беришармиш, деб эшитдим. Энди бутун дунёдаги янгиликларни билиб турасиз! — болалардай оғзи қулоғига етиб гапирарди Содов.

— Халқ нимага эришса, мен ҳам шу. Майли, сен ухлаб ол, ухла.

* * *

Ёз оқшоми. Осмон шу қадар тиниқ ва гўзал эдики, уни таърифлаш ҳам қийин! Жаргал уйчасига қайтиб келди, шамни ёқиб соатига қаради — саккизда тўхтаб қолибди.

Яна ит ҳурди. Содов худди катта кишига ўхшаб, хиргойи қилиб, от йўрттириб келарди. Яқиндагина ёмғирли кечада қўрқувдан эсхонаси чиқиб, дағ-дағ титраб от чоптириб келган эди-я!

— Ассалому алайкум, Жаргал бобо!

— Ваалайкум ассалом, хуш келибсан! Қандай хушхабарлар олиб келдинг? Хат борми? Йўлакай бизникига кириб ўтдингми?

— Киришга вақтим бўлмади. Жаргал бобо, иш кўп. Сомон ижрокомининг бошлиғи юборди. Шу бугун кечқурун менинг отимга миниб сомонга борар экансиз. Сиз қайтиб келгунингизча мен шу ерда бўламан: кечқурун қоровуллик қиламан, кундузиям ҳамма ёқни айланиб, кўздан кечириб чиқаман.

— Ростданми, ўғлим? Тинчликми ўзи? Болаларим ҳаммаси соғ-саломатми? Ё Намхай келдими?

— Ҳаммаси рост. Нима, мен сизни алдармидим, Жаргал бобо. Намхай келди.

— Қуёндек кечқурун шатак отиб чопишим керакми? Эрталаб борсам нима қилади? Шунчалик шошилинч хабар келтирибсан-у, нима гаплигини билиб келмабсанда. Ишни яна чатоқ қилибсан.

— Хўп, хўп, энди жиддийроқ бўлишга ҳаракат қиламан, Жаргал бобо.

— Балбар-чи? Ундан дарак йўқми? — қизиқди чол.

— Дунёни кезгани чиқиб кетган кишидан бир йил эмас, бир неча йилда хабар келмаслиги мумкин... Балбар тўғрисида кўп ташвишланишнинг ҳожати йўқ.

— Билмадим, билмадим, ўғлим...

Радио тинглаб, суҳбатлашиб ўтирган Жаргал ва Содов вақт ҳуфтон бўлганини ҳам сезмай қолишди. Чол ҳаяжонланганидан ухлай олмади. Тонгга яқин Жаргал йўлга отланди.

— Ўғлим, кечаси ухламагин, кундузи ҳам ҳушёр бўл. Мен узоқ қолиб кетмайман.

— Ташвиш қилманг, Жаргал бобо, ҳушёр бўлишга ҳаракат қиламан.

х х х

Жаргал сомон ижрокомининг чақириғи билан келганига уч кун бўлди. Оқшом пайти эди. Болалари ижрокомга кетган отасини кутиб, ўзаро гаплашиб ўтиришарди.

— Отам нега ҳаяллаб қолди экан?

— Қоронғи тушиб қолди, биротамиз кутиб олгани борайлик.

— Ҳа, тўғри айтасизлар. Балбар, сен бора қол, — деди онаси.

Бундан икки кун илгари келган Балбар отга минди. Шу пайт Жарғалнинг ўзи келиб қолди. Балбар кайф қилиб олган кўринарди.

— О, жуда яхши бўлди-ку! Отам келди! Дада, дада, табриклаймиз! — деб шовқин солишди болалар.

— Эҳ-ҳе, сизларни қаранглар-у, худди жўжаларга ўхшаб чуғирлайсизлар-а. Ҳозир ҳаммангизни бирма-бир ўпиб чиқаман,— деди Жаргал ва Цолмонни кўтариб, уйга кирди.

Утовда бир неча шам ёниб турар, ичкари ёруғ, ясатилган эди. Ота қизчасини ерга қўйди, ҳамманинг кўзи унинг кўкрагида ярқираб турган яп-янги орденга тушди. Жаргал ярим асрлик умрининг ўттиз йили давомида давлат мулкини кўз қорачиғидек асради. Энди республиканинг юбилейи муносабати билан ҳукумат уни орден билан мукофотлади. Жаргални фахрли жойга—уйнинг тўрига ўтқазишди.

— Болаларим, кекса отангиз жуда бахтли экан, шодликдан юрагим тўлқинланиб кетяпти. Лекин от қанчалик семирса ҳам терисидан чиқиб кетмайди, эркак киши қанча қувонса ҳам пешонаси ёрилиб кетмайди, деганлари ҳақ.

— Нега кеч қолдингиз, дада?

— Тириклигида олтин косада сув ичган киши ўз болаларининг олдига шошилмайдими, ахир. Албатта шошилади, лекин нималар бўлмайди дейсиз? Бу овулдагилар, «Биз томонга кириб ўтинг, Жаргал ота!» деб чақиришади. У овулда, «Бир пиёла чой ичиб кетинг», деб таклиф қилишади. Албатта, баъзиларинникига кириб, баъзиларинникига кирмасам бўлмасди-да! Ишим оддий, унчалик зўр бўлмаса ҳам,майли, бола-чақаларим учун ишлаяпман, деб ўйлардим. Бу қанчалик фахрли, зарур иш эканлигини ҳозир тушуниб турибман. Қўриқлаган ҳамма нарсаларим ўз болаларимнинг ейдиган емиши, кийдиган кийимидек кўринарди менга. Турли олғир мушуклар бўлса, болаларимнинг ана шу овқати ва кийимидан юлиб қолишга уринишарди...

— Дада, дада, мушуклар ҳам кийим ўғирлашадими? — деб сўради Цолмон.

— Албатта! Мушукларнинг ҳам ўғриси бўлади. Лекин, мен бошқа мушукларни айтяпман... Шунақа пасткаш одамлар ҳам бўладики, уларнинг кўнгли ола мушукнинг юнгидек олақуроқ бўлади. Ҳозир ҳам бор ўшанақа олғирлар. Лекин, ҳар ҳолда, бахтли эканман. Тўғри, фақат бир нарсадан кўнглим ғаш,—дея Жаргал ўғли. Балбарга қаради.

Ўғли бошини қуйи солди.

Балбар... Жаргал ўғлининг болалигидан тортиб, то ҳозиргача бўлган бутун турмушини ўйлаб ўкинарди!

— Балбарни роса талтайтирган эканмиз!

Балбарнинг кўнгли ғаш, ўзини жуда ўнғайсиз ҳис қиларди.

— Қара, бу сен туғилиб ўсган жойлар. Сен уларни мушукдан қочган сичқондай ташлаб кетдинг. Ана, кўряпсанми, сомонимиз қандай обод бўляпти. Сенга ўхшаганларни тўплаб, қурилишга ишга юборишмоқчи. Қани, сен нима дейсан. Аммо бир нарсадан хурсандман, ўғлим. Ҳар ҳолда биз билан маслаҳатлашгани келибсан. Хатойингга тушунибсан, бошқача яшамоқчи бўлибсан. Жуда яхши. Ҳали ёшсан, ҳаммасини янгидан бошласанг бўлади — деди Жаргал умид билан.

Ойисининг тиззасидан пастга тушиб олган Цолмон тирсагини столга тираб, қўлларини юзига қўйиб, отасининг сўзларини тинглaverди.

— Бечора дадам жуда қариб қолди. Балбар, сен отамнинг ўрнига қоровуллик қилсанг жуда яхши бўларди, — деди у.

Ҳамма хохолаб кулиб юборди. Балбар ҳам кулимсираб, уни кўтариб олди.

* * *

Авжи саратон. Шарқ томондаги пастак кўкимтир тоғларнинг энг баланди бўлган тик чўққили Жинсэту устида сарғиш оқимтир тўлин ой кўтарилди.

Елкасига милтиқ осган киши катта оқ рўмолча билан юз-кўзини елпиб, атрофни кузатиб оҳиста қадам ташлаб борарди. Бу Балбар эди...

Бохайн БААСТ,
мўғул ёзувчиси.

Русчадан Маҳкам МАХМУДОВ ва Турғунбой ИСМОИЛОВ таржимаси.

1. Сомон — МХРда маъмурий бирлик, қишлоқ маъносида.

2. Тарак — қатиқ.

Қисқартириб босилди.

ЧЕВАР ТЕРИМЧИ

Рихси Душабоева ҳар куни 100—130 килограммдан пахта териб, бошқаларга ўрнак бўлмоқда. У Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозининг илғор теримчиларидан биридир. Рихси Душабоева бу йилги мавсумда 15 тоннадан оширнб, пахта териб бериш мажбуриятини олган. Суратда: Р. Душабоева.

В. Литвинов фотоси.

ШОЛИ ЎРИШ, ЯНЧИШНИ ТЕЗЛАШТИРИШ КЕРАК

Шоликорларнинг иши авжида. Кенг шолипояларда олтин бошоқлар пишиб етилди, кишининг ҳаваси келади. Шоли ҳосилини тезроқ ўриб, янчиб олишга шошиладиган пайт. Буни пайқаган хўжалик раҳбарлари пахта билан бирга шоли ҳосилини ҳам тезроқ ўриб-йиғиб ва янчиб олиш тадбирларини кўрмоқдалар, ишчи кунларини сафарбар этмоқдалар. Уни янчиш учун зарур бўлган техника воситаларини комбайнларни тайёрламоқдалар.

Ўрта Чирчиқ районига кетаберишда Охунбобоев номли, «Полярная звезда», «Северний маяк» колхозлари ерларига назар ташлаган киши қизғин иш олиб борилаётганини кўради. Одамлар шолини ўриб, пешма-пеш боғлаб кетишяпти. «Северний маяк», Терешкова номли, Калинин номли колхозларда ҳам шоли ўрими ёппасига бошланиб кетган.

Бу йил Ўрта Чирчиқ районида 2155 гектар ерга шоли экилиб, 8526 тонна ҳосил олиш, давлатга 3850 тонна шоли сотиш планлаштирилган. Кўп хўжалик шоликорлари бу мажбуриятни бажаришда муносиб ҳисса қўшиш учун астойдил меҳнат қилдилар. Далаларда мўл ҳосил етиштирдилар. Юз берган табиий қийинчиликларни енгиш учун ҳормай-толмай курашдилар. Мана энди шоликорлар шарафли бурчаларини адо этиш учун шоли ўримига киришиб кетдилар.

Райондаги колхозларда шолини янчиш учун 37 та комбайн ҳозирлаб қўйилди. Бундан ташқари Оҳангарон зонасидаги хўжаликлардан 32 та дон комбайни шоли янчишга мослаштирилиб, колхозларга юборилади.

Райондаги маълумотларга қараганда шоли ўришнинг бориши мутлақо қониқарсиздир. 2155 гектар майдондаги шолидан шу кунгача ярмига етар-етмаси ўрилган, холос. Лекин бу маълумотларга унча ишониб бўлмайди. Чунки, уйдаги гап кўчага тўғри келмайди деганларидек, райондаги маълумотлар колхозлардаги аҳволга сира тўғри келмаётир.

Район маълумотида шоли етиштиришда энг йирик хўжалик ҳисобланган Калинин номли колхозда 380 гектар ердаги шолидан энди 11 гектари ўрилгани кўрсатилган. Мана биз шу колхознинг шоличилик бригадаларини айланиб юрибмиз.

Колхозда 10 та шоличилик бригадаси бор. Бу колхоз шоликорлари 1270 тонна шоли етиштиришлари, 600 тоннасини давлатга сотишлари лозим. Уларнинг аҳди шу. Райондаги маълумотда кўрсатилганидек бу ерда 11 гектар эмас, 50 гектар ердаги шоли ўрилган.

Абдурашид Оқбоев, Раҳим Йўлчиев, Бойқул Майлов бошлиқ бригадаларнинг ўзида 85 киши шоли ўраяпти. Колхоз далаларида 130 дан ортиқ ўроқчи шоли ўриш билан банд. Шу фактнинг ўзи шоли ўримига, уни ўриб-янчишдек муҳим ишга етлари эътибор берилмаётганини, бу иш шоли экадиган звенолар ихтиёрига ташлаб қўйилганини, деярли ҳамма колхозларда шолини ўриб олишга етарли ишчи кучлари ажратилмаётганини, звено бошлиқлари четдан жалб этилган одамлар билангина иш олиб бораётганларини кўрсатади. Шунинг учун ҳам бу соҳада ишлаб турган одамларнинг қанчалигини ҳеч ким аниқ билмайди. Шу туфайли шоли ўримида қилинаётган унча мунча ишлар ҳам маълумотда аксини тополмаяпти.

Тўғри, районда ва колхозларнинг ўзида тузилган комиссиялар далаларни айланиб шоли экилган ерларни ўлчаб, ҳосилдорликни белгилаб чиқдилар. Бироқ шоли ҳосилини тезроқ ўриб-йиғиб ва янчиб олиш учун шу каби назорат ўрнатилгани йўқ. Талаб ҳам суст. Шу туфайли бу муҳим иш ўзи бўларчилик билан давом этаяпти.

Деярли ҳамма хўжаликларда район вакиллари бор. Улар эса фақат шундай муҳим иш билан қизиқишмайди. Шолипояларда қандай иш кетаётганини суриштиришмайди. Бундан кейин об-ҳавонинг яхши бўлишини кутиб бўлмайди. Шу сабабли шоли ўриш-янчиш ишларини қизитиб юбориш зарур. Ўртачирчиқликлар бу соҳага ҳам етарли эътибор беришлари, ишни кетиши устидан назоратни кучайтиришлари лозим.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Янгийўл районидаги Свердлов номли пахта қабул қилиш пункти ходимлари шу кеча-кундузда бу ерга келтирилган пахталарни пешма-пеш қабул қилмоқдалар. Суратда: келтирилган пахтани қайта ишлаш учун механизм ёрдамида машинага юклаш пайти.

Қ. Розиқов фотоси,
(ЎзТАГ).

БИР КОЛХОЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯНГИ ҲАММОМ

Колхоз марказида икки қаватли ҳаммом биноси қад кўтармоқда. Унинг биринчи қаватида ҳаммом, иккинчи қаватида чойхона, сартарошхона жойлашади. Ҳозир бу қурилиш ниҳоясига етай деб қолди.

ВОДОПРОВОД

Хўжалик аҳолисини ичимли сув билан таъминлаш мақсадида колхознинг «Қизилобод», «Етти уруғ», «Қўштепа», «Пахтакор» участкаларининг марказий кўчаларига водопровод қувурлари ётқизилмоқда. 7 километрга чўзилган пўлат қувурлар орқали шу йилнинг ноябрь ойидан бошлаб сув оқа бошлайди. Колхозчилар бу бўлаётган қулайликдан беҳад мамнун.

С. МУСТАФОЕВ.
Оққўрғон районн. Ҳамид Олимжон номли колхоз.

Бугунги Тошкент. Чилонзор райони тобора обод ва кўркам бўлиб бормоқда. Кўпқаватли турар-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қад кўтармоқда. Суратда: В—23 кварталининг умумий кўриниши.

М. Нуриддинов фотоси.

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

КОЛХОЗДА КАФЕ

Юқори Чирчиқ районидаги Карл Маркс номли колхознинг ташкил этилганига эндигина уч йил бўлди. Шу йиллар мобайнида мўл ҳосилдан тушган даромад ҳисобига бир қатор маданий-маиший объектлар яратилди. 700 ўринлик ёзги кинотеатр, кафе, район маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг филиали ишлаб турибди. Комбинат филиали устки кийим-бош тикиш, телевизор, радиоприёмникларни тузатиш, хуллас колхозчиларга ўндан ортиқ хил хизмат қилаётир.

Яқинда колхозда 80 точкали автомат телефон станцияси қурилиши ҳам тугалланди. Эндиликда хонадонларни водопровод ва табиий газ билан таъминлаш тадбирлари кўриляпти. Айниқса, кўчаларнинг равонлиги, хонадонларнинг электр нурлари билан ёритилганлиги кўзни қувонтиради. Колхозда йилдан-йилга мўл ҳосил етиштирилиши туфайли колхозчиларнинг турмуши янада фаровон бўляпти.

ПУШКИН ПРОСПЕКТИ

Ҳадемай пойтахтимизнинг Пушкин кўчаси ўзгача ҳусnга киради. Бу ерда бир қатор кўпқаватли маъмурий бинолар қуриш мўлжалланмоқда. «Средазнинпроцветмет» лойиҳалаш институти коллективи «Узбекзолото» бошқармаси жойлашадиган бино лойиҳасини чизиб бердилар. Етти қаватли бу бино 15 минг квадрат метр майдонни эгаллайди. Бу ерда 1,5 мингга яқин инженер-техник ходимлар меҳнат қилади.

Янги иморатларнинг пайдо бўлиши, кўчанинг кенгайтириш эҳтиёжини туғдиряпти. Бинокорлар шуни ҳисобга олиб ҳозир Солор канали кўпригига туташтириб яна бир кўприк солдилар. Бундан ташқари қурилаётган бинолар атрофида хиёбон ташкил этиш кўзда тутилмоқда.

ЗАВОДДА КОНКУРС

Яқинда тракторсозлик заводи ёш токарлари, фрезерчилари, пардозловчилари, пайвандчилари ўз касбининг устаси номини олиш учун мусобақалашдилар.

Ишчилар бир пайтнинг ўзида тайёрланиши лозим бўлган деталларнинг чизмаси ва материалларини олиб ишга тушдилар. Биринчи бўлиб 5-цех фрезерчиси Н. Эмурсолиев ўз маҳсулотини жюри аъзоларига топширади. Техника контроли бўлими ходимлари ёш ишчи тайёрлаган маҳсулотни биринчи сортга қабул қилдилар.

3-цехда эса штамповкачилар ўзаро мусобақалашишди. Бу ерда Х. Ҳамидуллин биринчи ўринни олди. Пайвандчилар орасида Нафиков билан Шестаков ўртоқлар ғолиб чиқишди. Энди улар тракторсозлик ва қишлоқ хўжалиги машинасозлик саноати министрлиги корхоналари ишчиларининг мусобақасида завод шарафини ҳимоя қиладилар. Бу тадбирлар ишчилар малакасини ошириш ва тайёрланаётган маҳсулотнинг сифатини яхшилашда қўл келмоқда.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

КАТТА БАЙРАМ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИНАДИ

ГАВАНА, 25 октябрь. (ТАСС). Куба меҳнаткашлари касаба союз марказининг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрамини ўтказувчи комиссияси тузиб чиққан жуда кенг программада маданият ҳафтаси ўтказиш, «Ленин ва меҳнаткашлар» деган мавзуда адабий конкурс ташкил этиш, лекциялар ўқиш, корхоналар ва қишлоқ хўжалигида кўргазмалар ва мусобақалар уюштириш сингари тадбирлар белгилаб қўйилди.

Куба меҳнаткашларининг касаба союз маркази Фахрий ёрлиқ ҳам таъсис этди. Бу Фахрий ёрлиқ билан В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига ўтказилган мусобақа ғолиблари мукофотланади. Энг яхши бригадаларга мана шу улуғ юбилей муносабати билан таъсис этилган вимпеллар берилади.

* * *

СОФИЯ. 25 октябрь. (ТАСС). Болгария фанлар академияси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрамига катта тайёргарлик кўрмоқда. Юбилей санаси шарафига ўтказиладиган илмий сессияда фалсафа, социология ва тарих, адабиёт институтларининг, олий партия мактаби ва Болгария Компартияси тарихи институтининг ҳамда Болгария-Совет дўстлиги умумхалқ комитетининг вакиллари қатнашадилар. «Лениннинг инъикос назарияси» ҳамда «Ленин ва табиётшунослик» деган мавзуларда иккита назарий семинар ташкил этилади.

Болгария фанлар академияси ҳузуридаги экономика институти юбилейга атаб «Империализм ва ҳозирги замон капитализмининг ленинча анализи» деган тўпламни нашр этади. Фалсафа институтининг ходимлари совет олимлари билан биргаликда «Лениннинг инъикос назарияси» асарини нашрга тайёрламоқдалар. Болгария—Совет дўстлиги умумхалқ комитети билан тарих институти «Ленин ва Болгария» тўпламини чиқарадилар. Ҳуқуқ институти, адабиёт институти, санъатшунослик институти ва бошқа муассасалар ҳам юбилейга атаб тўпламлар нашр этадилар.

Улуғ санага бағишлаб ўтказиладиган халқаро илмий конференциялар ва симпозиумларда болгар олимлари актив қатнашадилар.

СТРАТЕГИК ҚУРОЛЛАНИШ ПОЙГАСИНИ ТЎХТАТИБ ТУРИШ ТЎҒРИСИДА МУЗОКАРАЛАР БОШЛАНИШИГА ДОИР

СССР ва АҚШ ҳукуматлари стратегик қуролланиш пойгасини тўхтатиб туриш тўғрисида музокаралар бошлаш ҳақида илгари ўзаро келишиб олганликларини таъкидлаб, бамаслаҳат шундай фикрга келдиларки, шунга боғлиқ масалаларни дастлабки муҳокама қилишни бошламоқ учун Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатларнинг махсус тайинланган вакиллари 1969 йил 17 ноябрда Хельсинки шаҳрида тўпланишади.

ЛИВАНДАГИ АҲВОЛ

НИКОЗИЯ, 24 октябрь. (ТАСС). Ливандан олинаётган хабарларга қараганда, Фаластин партизанларининг Ливан территориясидан Исроилга қарши ҳаракатларини тўхтатишга мажбур этиш учун Ливан армияси уриниб кўрганлиги муносабати билан у ерда вужудга келган кескин аҳвол давом этмоқда.

Ливан маъмурлари Байрут, Триполи, Сайд, Тир, Баалбек ва Набатия шаҳарларида комендантлик соати жорий этди. Мамлакатнинг марказий қисмини ҳарбий патруллар контрол қилиб турибди. Чет эл агентликларининг хабар беришича, Байрутнинг фаластинлик қочоқлар яшайдиган маҳаллаларидан бирида кескин аҳвол рўй берган. Фаластинликларнинг «Фатх» ташкилоти отрядлари шу маҳаллани ўз назоратига олиб, бу ишга ливан қўшинлари аралашадиган бўлса, натижада хатарли оқибатлар келиб чиқиши мумкин, деб маъмурларни огоҳлантирдилар.

Президент Шарль Хелу мамлакатда вужудга келган вазият хусусида Бирлашган Араб республикасининг президенти Носирга жавоб мактуби йўллади. Ливан давлати бошлиғининг мактубида, жумладан, бундай дейилади: «Биз Фаластин қаршилик ҳаракати ташкилотлари билан музокарани давом эттириш ва кескинликни юмшатиш чораларини кўриш билан бирга шуни таъкидлаймизки, Ливан аввал бўлганидек ҳозир ҳам Фаластин масаласини ўзининг энг муҳим проблемаси деб ҳисоблаб келмоқда». Шарль Хелу Сурия давлатининг бошлиғи Нуриддин Атаси ва Ливия революцион кенгашининг раиси Каддафи билан телефон орқали гаплашган. Президент фаластинликларнинг «Миллий озодлик» ташкилоти раҳбари Ясир Арофатга мактуб юборган.

Кеча пойтахтда мажлис ўтказган мусулмонларнинг олий кенгаши АҚШнинг ҳар қандай «ёрдам»ини рад этувчи қарор қабул қилди. Бу қарор АҚШ ҳукуматининг, биз Ливаннинг «Суверенитети ва территориал бутунлиги» сақлаб қолинишидан «манфаатдормиз», деб яқинда чиқарган баёноти муносабати билан қабул қилинди. Ливан жамоатчилиги Американинг бу баёнотини Вашингтоннинг бу мамлакат ички ишларига ошкора аралашув йўлидаги уриниши, деб баҳолади.

*

Цейлонда ГДР мутахассислари ёрдамида тўқимачилик комбинати қурилмоқда. Коломбанинг 70 километр шимолий-шарқий томонидаги Тульхурияда қад кўтарадиган бу комбинат ҳар йили 68 миллион метр газлама ишлаб чиқаради. Суратда: ўқув корпуси цехида.

В. Шкалябин фотоси, (ТАСС).

*

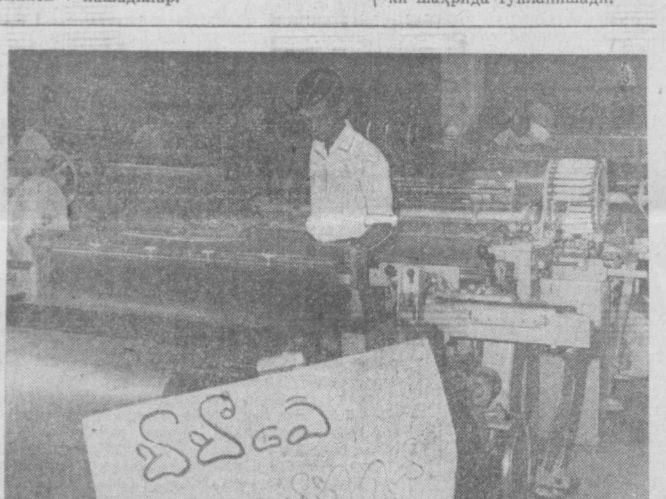

СОМАЛИ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ

22 октябрда ҳокимиятни ўз қўлига олган олий революцион кенгашнинг қарорига биноан, Африка қитъасининг шарқий қисмидаги ёш давлат эндиликда Сомали Демократик республикаси деб аталадиган бўлди. Сомалининг янги раҳбарлари, биз мамлакатни социалистик ривожлантириш йўлини тутамиз, дейишди.

Шу ҳафтада Сомалида рўй берган катта воқеалар бошланишига фожиона бир ҳодиса сабаб бўлди. Африканинг атоқли фарзандларидан бири, Сомали Республикасининг президенти Абдурашид Али Шермарк қабиҳ қотил томонидан ўлдирилди.

Президент кимларнинг ёвуз нияти билан ўлдирилганлигини Сомалининг суд органлари ҳануз аниқлай олганлари йўқ. Бироқ, шу қотилликнинг ўзи мамлакатда кескинлик вазиятини вужудга келтирди. Турли сиёсий гуруҳлар ўртасидаги кураш кучайиб кетди. Ҳукмрон партиянинг — ёш сомалиликлар уюшмасининг ғарбга мойил арбобларидан бир группаси Шермаркни дафн қилиш кунидаёқ Республика президенти лавозимига Сомалининг энг йирик капиталистларидан бири бўлган Муссу Богорани номзод қилиб кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилди. Сомалининг миллий манфаатларига ёт бўлган кишилар ҳокимиятга қўл чўза бошладилар.

Ана шундай вазиятда Сомали армиясининг прогрессив кайфиятдаги раҳбарлари ватан тақдирига бепарво бўлиб қололмадилар. Улар олий революцион кенгаш туздилар. Олий революцион кенгаш бош министр Эгаль бошчилигидаги собиқ ҳукумат аъзоларини ҳокимиятдан четлаштирди.

Армия раҳбарлари жумладан, шуни айтишдики, биз мамлакатда миллий бирлик бўлишига, давлат аппаратидаги сотқинлик ва суиистеъмолларни йўқотишга эришмоқчимиз. Ташқи сиёсат соҳасида янги режим раҳбарлари марҳум президент Шермарк ўтказиб келган йўлни давом эттиришга ваъда беришди. Олий революцион кенгаш илгари дўст давлатлар билан тузилган барча шартномалар ва битимларга риоя қилишга, бетарафлик ва қўшилмаслик сиёсатини аввалгидек ўтказаберишга ҳамда халқларнинг миллий озодлик ҳаракатини тағин ҳам активроқ қўллаб-қувватлашга сўз беришди.

Сомали янги раҳбарларининг биринчи қўйган қадамларига қараб мамлакатда ўрнатилган ҳокимиятнинг характери қандайлигини билиш мумкин.

И. ЛИПИЦКИЙ,
А. РАЧКОВ,
И. АБЛАМОВ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

БЕЛЬГИЯ НАТОдан ЧИҚИШИ КЕРАК

БРЮССЕЛЬ, 25 октябрь. (ТАСС). Бельгия Коммунистик партиясининг органи — «Драпо Руж» газетаси Бельгия агрессив НАТО блокидан чиқсин, деб даъват қилди. НАТОнинг тузилиши, деб ёзади газета, бутун ер юзи халқларининг ҳафсизлигини тахлика остида қолдирди.

НАТОнинг фаолияти, деб ёзади «Драпо Руж» газетаси, халқларни эзишга қаратилган. Бу блок ҳозир бир қанча мамлакатларда мавжуд бўлган фашистик режимларни қўллаб-қувватламоқда, грецияда ҳарбий режим ўрнатилишига ёрдам берган ҳам у. Шимолий Атлантика блоки Бельгия мустақиллигини хавф остида қолдиради.

Газета шуни таъкидлаб ёзадики, Бельгия Коммунистик партияси Европа хавфсизлиги системасини вужудга келтириш учун, ҳарбий блокларни тарқатиб юбориш учун курашмоқда. Бу эса «империалистик ва милитаристик кучларнинг уяси бўлган НАТОдан Бельгиянинг чиқиб кетишини тағин ҳам зарур вазифа қилиб қўяди». Газета Бельгия жамоатчилигига мурожаат қилиб, Бельгиянинг НАТОдан чиқиши учун, Бельгия ҳукуматининг актив бетарафлик сиёсатини ўтказиши учун курашни кучайтиришга чақиради.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

АКА-УКА, СИНГИЛЛАР КОНЦЕРТИ

Пойтахтимиздаги Свердлов номли концерт залида Чехословакиянинг машҳур эстрада ансамблининг концертлари катта муваффақият билан ўтмоқда. Ансамблни асосан бир оила санъаткорлари ташкил этади. Тўрт ака-ука ва бир сингил репертуаридан чех композиторларининг куй ва қўшиқлари, қадимий циган лапарлари, ғарб мамлакатлари ҳозирги замон қўшиқлари ўрин олган.

Ансамбль ташкил топганига унча кўп вақт бўлгани йўқ. Икки йилда фақат Чехословакиядагина эмас, балки унинг ташқарисида ҳам шуҳрат қозонишга муваффақ бўлди. Войтек Иржи, Франтишек, Антонин, Вера Гондоланлар ўзининг лирик мусиқалари ва дилрабо қўшиқлари билан тошкентликларга ёқиб қолишди. Айниқса Англиянинг машҳур «Битлс» квартети репертуаридан олинган иккита қўшиқ ва бил-бит оҳангидаги қўшиқлари концерт программасининг энг яхши номерларидан ҳисобланади.

Томоша давомида Прага радиосининг диктори конферансье Л. Лазерева ижро этиладиган қўшиқ ва куйни изоҳлаб боради. Бу чех санъаткорлари санъати билан янада яқинроқ танишиш имконини беради.

Расмларда Антонин, Иржи ва Вера Гондоланлар.

Н. Меламед чизган расмлар.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЙИЛНИНГ ҚАҲРАМОНИ

ГДР да чиқадиган «Вокенпост» газетасининг ёзишича, бундан уч йил муқаддам ёшлар газетаси «Штандор млодих» ҳар йили «йилнинг ёш қаҳрамони» ни топиш тўғрисидаги таклиф билан чиққан эди. Польша воеводликлари ўз кандидатларини таклиф қилдилар. Унвонни тақдим этиш ҳуқуқи радио тингловчилар ва газетхонларга берилди.

Хўш, ёшлар ўз овозини берадиган, мукофотга ва тақлидга лойиқ, деб ҳисобланадиган ёш қаҳрамонлар кимлар ўзи? Владек Дзядовик — қишлоқ хўжалик мактабининг студенти (Ржешов воеводлиги). У сувга чўкиб кетаётган одамни ўлимдан қутқариб қолган. Солдат Анджей Дрозд маневр вақтида жасорат кўрсатган. У ўқ-дори ортилган юк машинасини ҳайдаб бораётганида бирдан ўт чиқиб кетади. Рўй берадиган портлаш машина ўтиб бораётган йўл ёқасидаги уйларни вайрон,талқон қилиб ташлаши мумкин эди. Анджей ўтни сезиши биланоқ машина тезлигини кескин ошириб, бир зумда аҳоли пунктини орқада қолдириб, кетди, сайхонликка чиққач ўзи ҳам кабинадан тушиб қолди... Поезд штоб билан Бискупекка томон учарди, беҳосдан вагонлардан бирининг эшиги очилиб кетади. Тамбур четида турган қизча мувозанатини йўқотади. Унинг ёнида турган 19 ёшли Тереза Дудек қизчани ушлаб қолмоқчи бўлади, аммо у ҳам қалқиб, кучоғида қизча билан пастга отилиб кетади. Қизча енгилгина жароҳатланади. Аммо Терезанинг ҳаёти учун кураш бир неча ой давом этди, врачлар фидокорлиги билан у оёққа турди. Ҳозир Тереза университетнинг юридик факультетида ўқияпти.

ВЕНЕЦИЯ ҲАЛОКАТГА УЧРАЙДИМИ?

ГФР да чиқадиган «Штерн» журналининг ёзишича, гўзал Венеция ҳалокат ёқасида. Шаҳар йил сайин икки милиметр чўкмоқда, Адриатиканинг суви эса бир миллиметрга кўтарилаётир. Қарийб 1000 сарой ва 100 черковнинг фундаментлари шунчалар айниганки, устидаги бинони зўрға кўтариб турибди. Шаҳар сувга чўкиб бориш билан бирга борган сари хувуллаб қолаётир. Сўнгги 20 йил мобайнида Венецияни 60 минг киши ташлаб кетди. Шаҳарда 3000 квартира бўш ётибди. 2000 йилга бориб шаҳар бутунлай сув остида қолади, деб тахмин қилишга ҳамма асослар бор, деб ёзади журнал. Бутун дунёга машҳур авлиё Марк майдони йилига 10 марталаб сув остида қолиб, кўлга айланади.

Венецияни сақлаб қолишга мўлжалланган талай лойиҳалардан биронтаси ҳам ҳанузгача реалликка айлангани йўқ. Экспертлар бу муаммони ҳал этишда бутун дунё иштирок этиши ва Венеция фан ва маданият маркази, конгресс, виставка ва фестиваллар ўтказиладиган жой бўлиб қолиши керак, деб ҳисобламоқдалар.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

18.30 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.35 — **Теленгиликлар,** 18.50 — **Биохимиклар симпозиуми қатнашчилари билан учрашув.**

Ўзбек тилида: 19.35 — **Сиҳат-саломатлик** (илмий-оммабоп программа), 20.05 — **Теленгиликлар,** 20.20 — **Музикани қандай тингламоқ керак?** 21.00 — **Пахта терими кундалиги.**

Рус тилида: 20.50 — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган телевизон фестиваль. **Ленинград телевидение студияси — меҳмонимиз.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 19.20 — **Музикали программа.**

19.55 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Камер куйлар.**

Рус тилида: 20.40 — **Тинч Дон** (бадиий фильм, 1-серия), 22.25 — **Сопот-66** (фильм концерт).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/Х да **Бой ила хизматчи,** 29/Х да **Улимдан кучли.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/Х да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ургатилган йўлбарс ва сиртлонлар аттракциони.**

КИНО

Ҳалокат (1 ва 2-серия)—САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 2-15, 5-30 ва кеч 8-45 минутда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 3, кеч 6 ва 9 да).

Угрюм-река (1 ва 2-серия) — «СПУТНИК», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (кундуз соат 1, 4, кеч 7 ва 9-45 минутда, кичик залда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 12, 4 да), «ЧАЙКА» (кундуз 12 да).

Тундаги портлаш — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 да).

Комедиантлар (1 ва 2-серия) — «ВОСТОК» (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда).

Журналист — «СПУТНИК» (кеч соат 9 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
29, 30, 31 октябрда
М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Ўзбекистон ССР халқ артисти **Қундуз МИРКАРИМОВА;** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: **Олмахон ҲАЙИТОВА, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Дилором ШЕРОВА;** Ленин комсомоли мукофотининг лауреати **Дилбар ФАЁЗОВА;** солистлар: **Неъматжон ҚУЛАБДУЛЛАЕВ, Алижон ҲАСАНОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Ойхон ЁҚУБОВА, Нина ТЯГНИБИДНАЯ, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Манзура МУМИНОВА, Тўхтахон НАЗАРОВА, Карима УЗОҚОВА** ва бошқалар қатнашади.

Программани Бутуниттифоқ театрлар фестивалининг лауреати **Зайтуна ТОЖИБОЕВА** ва **Назрулла ЁҚУБОВ** олиб борадилар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида эрталаб 11 дан сотилади.

«УЗСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

слесарь-сантехниклар, Олмалиқ, Чирчиқ, Ангрен, Оҳангарон шаҳарларида ишлаш учун ҳамма разрядли **газ пайвандчилар**

КЕРАК

Ёлғизларга ётоқхона берилади, оилалиларга — бир йиллик муддатда турар жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Педагогическая кўчаси, 75-уй (24-автобус, 3, 9, 11-троллейбусларнинг «Леваневский кўчаси» бекати).

СПОРТ

БИРИНЧИ УЧРАШУВДА ҒАЛАБА

Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари боксчиларининг спорт тарихидаги биринчи учрашуви 6:5 ҳисобида ватандошларимиз ғалабаси билан тугади. АҚШнинг Лас-Вегас шаҳрида бўлган матчда совет командасидан В. Запорожец, А. Мельников, В. Соколов, В. Фролов, В. Трегубов ва В. Барабика рақибларини енгдилар. Совет чарм қўлқоп усталари энди Канадада халқаро ўртоқлик учрашуви ўтказишмоқчи.

РСФСР ПОЛВОНЛАРИ ЧЕМПИОН

Классик кураш бўйича Тошкентда ўтказилган СССР команда биринчилиги мусобақалари тугади. Россия Федерациясининг полвонлари финал учрашувда Грузия командаси устидан ғалаба қозониб, мамлакат чемпиони бўлдилар. Бронза мукофотини Ленинград командаси олди. Қолган ўринлар қуйидагича тақсимланди: Украина, Москва, Қирғизистон, Қозоғистон, Ўзбекистон, Белоруссия ва Латвия.

Тўққизинчи ва ўнинчи ўринни олган коллективлар келаси йили иккинчи группада мусобақалашишади.

Кучлилар даврасида қолган Ўзбекистон полвонлари Белоруссия терма командаси устидан ғалаба қозонишди. Командамизга Х. Одилов, Р. Байрамалиев, А. Шодиев, Р. Казаков, Е. Зеленин қимматли очколар келтиришди.

ПЕШҚАДАМЛАР ЮТМОҚДА

Жаҳон чемпионатининг саралаш ўйинлари муносабати билан мамлакат биринчилигида юз берган танаффусдан сўнг олий лига командалари яна курашни бошладилар. Ўтган якшанба куни еттита учрашув бўлди. Турнир пешқадамлари «Спартак» ва Киев динамочилари яна илгариладилар. Спартакчилар «Черноморец»ни 2:1 ҳисобида, киевликлар эса минсклик клубдошларини 3:0 ҳисобида енгдилар. Қолган ўйинлар қуйидагича тугади: «Нефтчи» — «Торпедо» (Кутаиси) — 3:2, «Зенит — «Динамо» — (Москва) — 1:2, «Заря» — «Торпедо» (Москва) — 1:0, «Шахтёр» — ЦСКА — 2:0, СКА — «Динамо (Тбилиси)» — 0:1. Ҳозир «Спартак» 23 ўйиндан 35 очко тўпладилар. Тбилиси динамочиларининг бронза медалларини қўлга киритишга имкониятлари катта. Улар 22 ўйиндан 29 очкога эга бўлишди. Учинчи ўриннинг бошқа даъвогарлари — пойтахт автозаводчилари билан Марказий армия спорт клуби командаси бу турда енгилишди.

ЯГОНА ЙЎЛЛАНМА УЧУН

«А» класси иккинчи лигасининг тўрттала группасида ғолиблар аниқланди. Булар «Спартак» (Оржоникидзе), СКА (Хабаровск), «Днепр» (Днепропетровск) ва «Жальгирис» (Вильнюс) коллективларидир. Мазкур командалар ўртасидаги бахс олий лигага бериладиган ягона йўлланма тақдирини ҳал қилади. СССР футбол федерацияси тўрт команданинг финал турнирини Симферополь шаҳрида ўтказишга қарор қилди. 31 октябрда СКА — «Спартак», «Жальгирис» — «Днепр», 3 ноябрда «Днепр» — «Спартак», СКА — «Жальгирис», 6 ноябрда «Спартак» — «Жальгирис», «Днепр» — СКА ўртасида ўйин бўлади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936 Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Б. 2397, ИНДЕКС — 6469 Р. 03487.